

FORMULAR ZA IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU ARHUSKE KONVENCIJE

Sljedeći izvještaj se dostavlja u ime **CRNE GORE** u skladu sa odlukama I/8 i II/10 i IV/4

Ime službenika nadležnog za dostavljanje nacionalnog izvještaja	Ivana Vojinović, generalna direktorica Direktorata za životnu sredinu i klimatske promjene Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Potpis:	
Datum:	21.02.2014.godine

IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU KONVENCIJE

Molimo da pružite sljedeće informacije o nastanku ovog izvještaja:

Strana	CRNA GORA
Nacionalna kontakt tačka	
Puni naziv institucije:	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Ime i zvanje službenika:	Maja Raičević, samostalni savjetnik
Poštanska adresa:	Podgorica, IV Proleterske br.19
Telefon:	+382 20- 446-240
Faks:	+ 382 20-446-215
E-mail:	maja.raicevic@mrt.gov.me
Kontakt službenik za nacionalni izvještaj (ako je neko drugi):	

Puni naziv institucije:	
Ime i zvanje službenika:	
Poštanska adresa:	
Telefon:	
Faks:	
E-mail:	

I. POSTUPAK IZRADE IZVJEŠTAJA

Molimo navedite ukratko informacije o postupku izrade ovog izvještaja, uključujući informacije o tome koje vrste organa javnih vlasti su konsultovane ili doprinijele njegovoj izradi, kako je konsultovana javnost i kako je ishod javnih konsultacija uzet u obzir, i koji je materijal uzet kao osnov za izradu izvještaja.

Odgovor:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je pokrenulo postupak izrade drugog nacionalnog izvještaja o sprovođenju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija), u skladu sa obavezama koje Crna Gora ima kao članica Konvencije. Izvještaj za ovaj period temelji se na prethodnom Prvom nacionalnom izvještaju Crne Gore o sprovođenju Arhuske konvencije, koji je dopunjen novim podacima iz 2012 i 2013 godine.

Izradu izvještaja je koordiniralo Ministarstvo održivog razvoja i turizma, u saradnji sa nadležnim organima i organizacijama. Tekst Predloga izvještaja je poslat svim nadležnim institucijama na davanje mišljenja, primjedbi i sugestija. Takođe je Predlog izvještaja bio objavljen na sajtu mreže Arhus centara u Crnoj Gori (www.arhuscentri.me), sa pozivom javnosti, nevladinim organizacijama i ostalim subjektima da dostave svoja mišljenja i primjedbe.

Dana 23.01.2014.godine u Podgorici u organizaciji Ministarstva održivog razvoja i turizma, Arhus centara Podgorica i Nikšić kao organizacionih jedinica Agencije za zaštitu životne sredine, Misije OEBS-a u Crnoj Gori i Ekološkog pokreta "Ozon", održana je Javna rasprava. Javnoj raspravi su pored predstavnika Ministarstva održivog razvoja i turizma prisustvovali i predstavnici Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Agencije za zaštitu životne sredine, brojnih državnih i lokalnih institucija, nevladinih organizacija, kao i predstavnici medija. Sve sugestije i pristigli komentari su integrisani u Izvještaj.

II. POSEBNE OKOLNOSTI BITNE ZA RAZUMIJEVANJE IZVJEŠTAJA

Navedite sve posebne okolnosti koje su bitne za razumijevanje izvještaja, npr. da li je struktura odlučivanja federalna i/ili decentralizovana, da li odredbe Konvencije imaju direktno pravno dejstvo nakon stupanja na snagu, odnosno da li finansijska ograničenja predstavljaju značajnu prepreku za sprovođenje Konvencije (opcionarno).

Odgovor:

Izvještaj o sprovođenju Arhuske konvencije se priprema po drugi put. Crna Gora je ratifikovala Konvenciju o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine („Sl.list CG –Međunarodni ugovori“, br. 03/09) i članica je Arhuske konvencije od 02. novembra 2009. godine. Arhuska konvencija je stupila na snagu 02.02.2010. godine.

Crna Gora nije članica Protokola o Registrima ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR protokola, Kijev, 2003) i GMO amandmana na Konvenciju (Almati, 2005).

Shodno odredbi člana 9 Ustava Crne Gore („Sl. List CG“ br. 01/07) propisano je da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšte prihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Članom 51 Ustava definisano je da svako ima pravo pristupa informacijama u posjedu državnih organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja. Pravo pristupa informacijama može se ograničiti ako je to u interesu: zaštite života; javnog zdravlja; morala i privatnosti; vođenja krivičnog postupka; bezbjednosti i odbrane Crne Gore; spoljne, monetarne i ekonomske politike.

Procenjuje se da postojeće stanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta i određena finansijska ograničenja mogu uticati na potpuno sprovođenje Arhuske konvencije.

III. ZAKONODAVNE, REGULATORNE I DRUGE MJERE ZA SPROVOĐENJE OPŠTIH ODREDBI STAVOVA 2, 3, 4, 7 I 8 ČLANA 3

Navedite zakonodavne, regulatorne i druge mjere kojima se realizuju opšte odredbe stavova 2, 3, 4, 7 i 8 člana 3.

Odgovor:

Transpozicija odgovarajućih odredaba stava 3 Arhuske konvencije obezbjeđuje se kroz veći broj propisa u CG i to:

- Ustav Crne Gore („Sl. list CG“ br. 01/07)
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama (“Sl. list CG”, br.44/12)
- Zakon o državnoj upravi („Sl. list RCG”, br.38/03, “Sl.list CG”, br. 22/08, 42/11)
- Zakon o opštem upravnom postupku („Sl.list RCG“ 60/03, “Sl.list CG”,br. 32/11)
- Zakon o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG”, br.42/03... SL.list CG 88/09, 3/10, 38/12)
- Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list CG", br. 39/11, 50/11, 66/12)
- Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG“ broj 48/08, 40/10)

- Zakon o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br 51/08, 62/13)
- Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Sl. list RCG", br. 64/02,49/07, 80/10)
- Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju ("Sl. list RCG", br. 64/02, 49/07, "Sl. list Crne Gore", br. 45/10, 39/13)
- Odluka o osnivanju Ekološko-edukativnog centra ("Sl. list Crne Gore", br. 28/08)
- Zakon o nevladinim organizacijama ("Sl. list CG", br. 39/11).

Objasnite na koji način se ovi stavovi sprovode. Opišite, naročito:

(a) u vezi sa stavom 2, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da službenici i organi vlasti pružaju pomoć i daju potrebna uputstva;

Odgovor:

Zakonom o državnoj upravi u članu 4 utvrđeno je da je „rad organa državne uprave javan” i da su „građanima dostupni podaci, dokumenta, izvještaji i informacije organa državne uprave”. Što se tiče odnosa državne uprave i građana utvrđenih odredbama članova 51-58 – VIII glava ovog zakona propisano je da su organi državne uprave dužni da građanima daju potrebno obavještenje i stručnu pomoć u propisanim rokovima. Shodno članovima 95 – 98 Zakona o državnoj upravi državni organi redovno obavještavaju javnost i medije o svojim aktivnostima i to putem konferencija za štampu, saopštenja za javnost, okruglih stolova, tribina, kao i distribucijom informacija putem internet prezentacije organa državne uprave. Zainteresovani predstavnici javnosti (mediji, organizacije, pojedinci) državnim organima dostavljaju pitanja u pismenoj i elektronskoj formi, pri čemu je praksa pokazala da u cilju dobijanja odgovora isti mogu postići dogovor sa odgovornim licima i održati sastanke u cilju razrješenja određenih spornih pitanja.

Osnovni instrument za uređenje pitanja pristupa informacijama u crnogorskom zakonodavstvu je Zakon o slobodnom pristupu informacijama ("Sl.list CG", br.44/12). Ukazujemo da je 17. februara 2013. godine počela primjena novog Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama definisano je da se pristup informacijama u posjedu organa vlasti- zasniva na načelima slobodnog pristupa informacijama, transparentnosti rada organa vlasti, prava javnosti da zna, ravnopravnosti i jednakosti i ostvaruje se na nivou standarda koji su sadržani u potvrđenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i slobodama i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Svako domaće i strano fizičko i pravno lice ima pravo na pristup informacijama, bez obaveze da navodi razloge i objašnjava interes traženja informacija.

Podnosilac zahtjeva ima pravo da izabere način na koji želi da ostvari pristup traženoj informaciji. Dalje je ovim zakonom definisano da je organ vlasti dužan da omogućiti pristup informaciji na način koji je tražio podnosilac zahtjeva, osim ako zahtijevani način pristupa tehnički nije moguć.

Organ vlasti dužan je da sačini, objavi i redovno ažurira vodič za pristup informacijama u svom posjedu, koji sadrži katalog vrsta dokumenata uključujući i javne registre i javne evidencije, adresu i e-mail adresu za podnošenje zahtjeva, kontakt telefon, podatke o

odgovornim licima, troškovima pristupa informacijama i druge podatke koji su od značaja za ostvarivanje pristupa informacijama koje posjeduje organ vlasti.

(b) u vezi sa stavom 3, mjere koje su preduzete u cilju promovisanja obrazovanja i svijesti o pitanjima životne sredine;

Odgovor:

U Ustavu Crne Gore kao najvišem pravnom aktu jedne države u članu 23 propisano je da „svako ima pravo na zdravu životnu sredinu i na blagovremeno i potpuno obavještanje o stanju životne sredine, na mogućnost uticaja prilikom odlučivanja o pitanjima od značaja za životnu sredinu i na pravnu zaštitu ovih prava, kao i da je svako, a posebno država obavezan da čuva i unapređuje životnu sredinu; dok je u članu 51 propisano, između ostalog, da “svako ima pravo pristupa informacijama u posjedu državnih organa i organizacija koja vrše javna ovlašćenja”.

Zakonom o predškolskom vaspitanju i obrazovanju u članu 4 definisano je da cilj predškolskog vaspitanja i obrazovanja između ostalog čini i razvijanje pozitivnog odnosa prema prirodi i zaštiti životne sredine.

Takođe je Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju u članu 2 propisano da cilj osnovnog obrazovanja i vaspitanja, između ostalog, čini i formiranje i podsticanje zdravog načina života i odgovornog odnosa prema životnoj sredini.

Odlukom o osnivanju Ekološko-edukativnog centra osnovan je Ekološko-edukativni centar kao javna ustanova sa svojstvom pravnog lica. Članom 3 ove odluke definisano je da je djelatnost Centra obavljanje poslova edukacije učenika, studenata, zaposlenih u obrazovnim ustanovama i građana u oblasti ekologije i očuvanja životne sredine i razvijanje savremenih i inovativnih metoda istraživanja u ovima oblastima.

(c) u vezi sa stavom 4, mjere preduzete kako bi se osiguralo odgovarajuće priznavanje i podrška za udruženja, organizacije ili grupe koje se bave unapređivanjem zaštite životne sredine;

Odgovor:

U Crnoj Gori pitanje osnivanja nevladinih organizacija uređeno je **Zakonom o nevladinim organizacijama** ("Sl. list Crne Gore", br. 39/11). Ovim zakonom uređuje se način osnivanja, upisa i brisanja iz registra, status, organi, finansiranje i druga pitanja od značaja za rad i djelovanje nevladinih organizacija. Nevladina organizacija ima svojstvo pravnog lica koje stiče danom upisa u registar, i rad nevladinih organizacija je javan (član 6). Ovim zakonom je takođe utvrđeno da država pruža podršku nevladinim organizacijama obezbjeđivanjem finansijskih sredstava za podršku u budžetu, kao i uvođenjem poreskih i drugih povlastica nevladinim organizacijama. (član 31). Naime, u godišnjem zakonu o budžetu Crne Gore obezbjeđuju se sredstva za projekte i programe u oblastima od javnog interesa koje realizuju nevladine organizacije, u koje između ostalih spada i oblast zaštite životne sredine (član 32).

Zakonom o lokalnoj samoupravi članom 116 propisano je da u cilju afirmisanja otvorenog i demokratskog društva, organi lokalne samouprave saraduju sa nevladinim organizacijama, koja se ostvaruje naročito: informisanjem o svim pitanjima značajnim za

nevladin sektor; konsultovanjem nevladinog sektora o programima razvoja lokalne samouprave i nacrtima opštih akata koje donosi skupština; omogućavanjem učešća u radu radnih grupa za pripremu normativnih akata ili izradu projekata i programa; organizovanjem zajedničkih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara i sl.; finansiranjem projekata nevladinih organizacija od interesa za lokalno stanovništvo, pod uslovima i po postupku propisanim opštim aktom opštine; obezbjeđivanjem uslova za rad nevladinih organizacija, u skladu sa mogućnostima lokalne samouprave i dr.

Zakonom o životnoj sredini u članu 7 definisano je da zaštitu životne sredine, u okviru svojih prava i obaveza, obezbjeđuju: državni organi, organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave, domaća i strana pravna i fizička lica, nevladine organizacije, građani i udruženja građana. Dalje je u članu 12 propisano da nevladine organizacije učestvuju u očuvanju životne sredine u skladu sa svojim programima i na način utvrđen posebnim propisima, kao i da država podstiče učešće nevladinog sektora u donošenju i realizaciji odluka od značaja za zaštitu životne sredine.

Imajući u vidu dosadašnju ulogu nevladinih organizacija u zaštiti životne sredine i uređenju prostora i njihov doprinos u širenju ekoloških ideja i vrijednosti, kao i ulogu Ministarstva u sprovođenju planova i programa iz ove oblasti; prepoznajući interes za uspostavljanjem jačih vidova saradnje u oblasti uređenja prostora i zaštite životne sredine; neophodnost redovnog i objektivnog informisanja javnosti i posebno nevladinih organizacija o radu Vlade Crne Gore; potrebu konsultacija sa nevladinim organizacijama kao vidu doprinosa kvalitetu planiranja, pripreme, usvajanja i implementacije javnih politika, Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine (pravni prethodnik Ministarstva održivog razvoja i turizma) potpisalo je tokom 2010 godine Memorandum o saradnji sa nevladinim organizacijama. Na bazi potpisanog Memoranduma o saradnji, početkom 2010. godine donešen je Akcioni plan za saradnju između Ministarstva i nevladinih organizacija.

Formirana je posebna grupa na Google-u „zastitime@googlegroup.com“ čije članice su sve potpisnice Memoranduma o saradnji sa Ministarstvom uređenja prostora i zaštite životne sredine, kao predstavnici institucija koji su članovi Radnog tima, a grupa je otvorena za sve zainteresovane NVO. Cilj formiranja ove grupe je razmjena informacija, dokumenata, poziva i mišljenja.

Regionalni centar za životnu sredinu za centralnu i istočnu Evropu (REC), u saradnji sa ovim Ministarstvom, kao i drugim vladinim institucijama i NVO sektorom, a uz finansijsku podršku Saveznog ministarstva za životnu sredinu, zaštitu prirode i nuklearnu bezbjednost Njemačke i ENVSEC inicijativu, implementira projekat “Izgradnja kapaciteta za implementaciju Arhuske Konvencije i podrška razvoju PRTR sistema u zemljama jugoistočne Evrope”.

U okviru ovog projekta održan je trening “Implementacija trećeg stuba Arhuske konvencije: pravo na pravnu zaštitu, mogućnosti i prepreke za njegovo ostvarivanje u praksi”, na kojem su bili prisutni predstavnici NVO koje se bave pitanjima zaštite životne sredine. Trening je pružio korisna znanja i mogućnosti da se: NVO upoznaju sa pravima i mogućnostima prema odredbama Arhuske konvencije o pravu na pravnu pomoć; učesnicima omogući saznanje o situaciji u vezi sa pravom na pravnu pomoć u Crnoj Gori, uključujući glavne poteškoće, potrebe i prepreke na putu do pravosuđa, kao i rješenja za njihovo uklanjanje ili smanjenje; razmjenila iskustva i pružio uvid u način funkcionisanja prava na pravnu pomoć u EU i drugim državama.

U aprilu 2011. godine, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je potpisalo Memorandum o saradnji sa Savjetom za zelenu gradnju.

U maju 2011. godine, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je potpisalo Memorandum o saradnji sa *Regionalnim ekološkim pokretom Bells*. Cilj potpisivanja Memoranduma jeste ostvarivanje uzajamne pomoći u realizaciji projekta «Akcija i ekološka kohezija Zapadnog Balkana», koji ima za cilj da formira snažnu i prepoznatljivu nacionalnu i regionalnu partnersku mrežu koja će se baviti ekološkim pitanjima i tzv. „zelenom diplomatijom“.

Memorandum o saradnji o pitanjima zaštite biodiverziteta i razvoja ekološke mreže Natura 2000, između Natura 2000 info centra i Ministarstva održivog razvoja i turizma, potpisan je 07.10.2011. godine. Cilj saradnje je uzajamno uspostavljanje i promocija ekološke mreže zaštićenih područja Natura 2000 u Crnoj Gori, jačanje partnerske mreže i aktivnosti za očuvanje i zaštitu biodiverziteta kako bi se ojačale inicijative ekološkog sektora i prepoznatljivost pitanja zaštite prirode među glavnim planskim i razvojnim prioritetima u Crnoj Gori i regionu.

(d) u vezi sa stavom 7, mjere preduzete u cilju promovisanja principa Konvencije na međunarodnom planu uključujući:

(i) mjere preduzete u cilju koordinacije aktivnosti unutar pojedinačnih i između ministarstava na informisanju službenika koji su uključeni u druge relevantne međunarodne forume o članu 3 stav 7 i o smjernicama iz Almatija, navodeći da li su mjere koordinacije i dalje u toku;

(ii) mjere preduzete kako bi se osiguralo da na nacionalnom nivou postoji pristup informacijama o međunarodnim forumima, uključujući faze u kojima se obezbjeđuje pristup informacijama;

(iii) mjere preduzete sa ciljem da se unaprijedi i omogući učešće javnosti na nacionalnom nivou kada je riječ o međunarodnim forumima (npr. poziv članovima NVO da učestvuju u delegacijama Strane na međunarodnim pregovorima o pitanjima životne sredine ili uključivanje NVO u formiranje zvaničnog stava Strane za takve pregovore), uključujući faze u kojima je obezbijeđen pristup informacijama;

(iv) mjere preduzete u cilju promovisanja principa Konvencije u procedurama drugih međunarodnih foruma;

(v) mjere preduzete u cilju promovisanja principa Konvencije u radnim programima, projektima, odlukama i drugim značajnim dokumentima koji su rezultat rada međunarodnih foruma;

Odgovor:

U saradnji Ministarstva održivog razvoja i turizma Crne Gore i međunarodne organizacije WWF (Svjetski fond za zaštitu prirode), sproveden je projekat „Jačanje kapaciteta državnih institucija i civilnog sektora u Srbiji i u Crnoj Gori za usaglašavanje nacionalnih propisa s propisima Evropske unije iz oblasti zaštite prirode“ u trajanju od tri godine (2009-2012). U Crnoj Gori projektne aktivnosti su sprovedene u partnerstvu sa NVO "Green Home" i Zavodom za zaštitu prirode Crne Gore, uz finansijsku podršku norveškog Ministarstva spoljnjih poslova. U sklopu projekta, stvorena je mreža

nevladinih organizacija za podršku mreži Natura 2000 „Natura 2000 infocentar“. Građenjem kapaciteta unutar same mreže, dobar se dio NVO-a koji se bave životnom sredinom, kvalifikovao za pomoć pri određivanju područja ili za komunikaciju o mreži Natura 2000, te mogu biti podrška institucijama u sprovođenju ovog zahtjevnog preduslova za ulazak Crne Gore u Evropsku Uniju.

U okviru saradnje sa Regionalnim centrom za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu (REC) tokom 2012 i 2013 godine realizovan je projekat „Zeleni paket“ gdje je nastavljeno sa aktivnostima na izradi „Zeleni paket Junior - multimedijalnog obrazovnog paketa za obrazovanje za održivi razvoj u zemljama Zapadnog Balkana“. Implementaciona agencija je Regionalni centar za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu (REC) a isti je finansijski podržalo Ministarstvo spoljnjih poslova Finske. Cilj projekta je unapređenje znanja i prakse za održivi razvoj u zajednicama i školama u basenu rijeke Drine u Bosni i Hercegovini, Republici Srpskoj, Crnoj Gori, Srbiji i u drugim zemljama Zapadnog Balkana.

U cilju unaprjeđenja postojeće saradnje sa NVO sektorom, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je u više navrata vodilo pregovore sa predstavnicima NVO iz oblasti životne sredine u cilju definisanja kapaciteta ovog sektora za budući pregovarački proces. U vezi s tim prilikom formiranja Radne grupe za Pregovaračko poglavlje 27-životna sredina uključeno je 4 NVO-a iz oblasti životne sredine u proces evropskih integracija.

(e) u vezi sa stavom 8, mjere preduzete kako bi se osiguralo da lica koja ostvaruju svoja prava po osnovu Konvencije neće biti kažnjena, proganjana ili šikanirana.

Odgovor:

Upućujemo na član 23 i 51 Ustava Crne Gore.

IV. PREPREKE U SPROVOĐENJU ČLANA 3

Opišite sve prepreke na koje nailazite u sprovođenju bilo kojeg od stavova člana 3 koji se navode u daljem tekstu.

Odgovor:

- Opšti nivo društvene svijesti o potrebi zaštite životne sredine, kao i nivo ekološke kulture potrebno je dalje unaprjeđivati u Crnoj Gori.

Naime, u okviru školskih programa nije dovoljno mjesta ostavljeno za ekološko vaspitanje i obrazovanje, što je nužno i neophodno jer se kompleksnost problematike zaštite životne sredine ne može rješavati individualno i neorganizovano, već je potrebu očuvanja i zaštite životne sredine neophodno razvijati i ugrađivati u svijest čovjeka od ranog školskog uzrasta.

Takođe, posebno mjesto i misiju u ekološkom osvješćivanju imaju mediji. Uloga medija je više nego važna u sprovođenju politike životne sredine, jer oni utiču kako na razvijanje ekološke svijesti i kulture pojedinca, tako i na podizanje nivoa ekološke svijesti i kulture cjelokupnog društva u Crnoj Gori. Potrebno je preduzeti dodatne mjere kako bi se doprinijelo da angažovanje medija u razvoju ekološke svijesti i kulture našeg društva bude sistematizovano, osmišljeno i svrsishodno.

Ukazujemo da je, u cilju prevazilaženja navedenog, u Crnoj Gori poslednjih godina izražen trend jačanja ekološke svijesti građana i sve više postavljanja pitanja zaštite životne sredine u centar donošenja odluka u svim politikama.

Na javnoj raspravi koja je održana povodom ovog Izvještaja od strane NVO „GREEN HOME“ ukazano je da poslednjih godina stanje u ekološkom NVO sektoru nije na zadovoljavajućem nivou jer se jedan mali broj organizacija profesionalizovao, dok je većina ostala bez ljudskih i finansijskih kapaciteta. Ukazali su da je nedostatak privatnih i manjih fondova uz većinsko prisustvo evropskih fondova, doprinio ograničenju djelovanja i smanjenoj fleksibilnosti u realizaciji projekata. Iz tih razloga predložili su da se vrši obavezno pismeno anketiranje NVO u svrhu utvrđivanja tehničkih i ljudskih kapaciteta, iskustva, specijalizovanosti, potreba i ono najvažnije postojanje zainteresovanosti za besplatnu obuku u poznavanju osnovnih ekoloških propisa. Obuke bi vršili predstavnici Arhus centra, ekoloških organizacija, kao i predstavnici državnih institucija. Na javnoj raspravi su takođe istakli da bi trebalo utvrditi kratkoročne i dugoročne mjere za sistematsko rješavanje ovih problema.

V.DALJE INFORMACIJE O PRAKTIČNOJ PRIMJENI OPŠTIH ODREDBI ČLANA 3

Pružite dalje informacije o praktičnoj primjeni opštih odredbi člana 3.

Odgovor:

Najznačajnije aktivnosti koje su urađene na pripremi i jačanju kapaciteta Crne Gore za sprovođenje Arhuske konvencije, u proteklom periodu su: regionalno povezivanje i razmjena iskustava, održavanje treninga za službenike javne uprave, predstavnike civilnog sektora i medija, izrada priručnika za sprovođenje Arhuske Konvencije za predstavnike javne uprave i nevladinih organizacija, kao i Vodič za pristup pravosuđu u pitanjima zaštite životne sredine (2006. godina). Sve ove aktivnosti su radjene uz podršku Regionalnog Centra za životnu sredinu (REC).

Kao jedna od značajnijih aktivnosti za sprovođenje Arhuske konvencije, je osnivanje Arhus centara. Projekat su pokrenuli Ministarstvo održivog razvoja i Agencija za zaštitu životne sredine u saradnji sa OEBS Misijom u Crnoj Gori.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma ostvarilo je kontakt, saradnju i rezultate, sa brojnim nevladinim organizacijama. Iskustvo i rezultat takvog angažovanja je unapređenje nivoa međusobne saradnje kao i jači doprinos ministarstva i nevladinog sektora u oblastima zaštite životne sredine i uređenja prostora.

Na bazi potpisanog Memoranduma o saradnji, početkom 2010. godine donešen je Akcioni plan za saradnju između Ministarstva i nevladinih organizacija. Spisak potpisnica sa kontaktima, dostupan je na sajtu Ministarstva održivog razvoja i turizma www.mrt.gov.me/rubrike/saradnja-sa-nvo.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma u saradnji sa NVO sektorom koji djeluje u oblasti zaštite i unapređenja stanja životne sredine u Crnoj Gori, u aprilu 2011. godine pokrenulo je veliku eko kampanju „Ekološka nit koja nas spaja“ (www.ekonit.me). Osnovna ideja ove kampanje je podizanje nivoa ekološke svijesti građana, sa ciljem da ekologija postane način našeg razmišljanja, svakodnevnog ponašanja, ali i lične kulture.

U ovoj kampanji značajno je i učešće medija jer putem štampe, radija, televizije i Interneta ostvaruje se, prije svega, neformalno ekološko vaspitanje i obrazovanje, koje zbog kompleksnosti problematike zaštite životne sredine nije dovoljno da se njome bave jedino i isključivo porodica i/ili institucije formalnog sistema obrazovanja.

U Crnoj Gori su otvorena tri Arhus centra:

- 15. aprila 2011.godine - Arhus centar Podgorica (organizaciona jedinica AZŽS)
- 11. novembra 2011. godine - Arhus centar Nikšić (dio NVO „Ozon“)
- 21. septembra 2012. godine-Arhus centar Berane (organizaciona jedinica AZŽS)

Osnivanje Arhus centara predstavlja jedan od preduslova za pravno i institucionalno sprovođenje Arhuske konvencije, odnosno izgradnju kapaciteta na administrativnom i institucionalnom nivou. Takođe, predstavlja i izgradnju sistema koji će biti na raspolaganju građanima, NVO sektoru, privrednim subjektima i svim drugim zainteresovanim subjektima.

Aktivnosti Arhus centara:

- promovisanje odgovarajućeg zakonodavstva i praksa u vidu pristupa informacijama, učestvovanje javnosti i pristup pravdi u polju životne sredine
- poboljšanje informisanosti i znanja zainteresovane javnosti o zaštiti životne sredine
- omogućavanje pristupa informacijama iz oblasti životne sredine
- podsticanje učešća javnosti, kroz aktivno učešće građana, udruženja građana i zainteresovane javnosti u planiranju i donošenju odluka iz oblasti zaštite životne sredine
- organizovanje javnih rasprava, okruglih stolova i tribina o temama iz oblasti zaštite životne sredine
- organizovanje treninga i seminara za predstavnike javne uprave, civilnog sektora, medija, ekoloških i drugih udruženja o implementaciji Arhuske konvencije
- organizovanje medijskih kampanja u cilju poboljšanja informisanosti javnosti o zaštiti životne sredine i rješavanja problema zaštite životne sredine;
- pružanje besplatnih pravnih konsultacija za građane i NVO iz oblasti životne sredine,
- uspostavljanje saradnje i umrežavanje lokalnih samouprava - službi zaštite životne sredine, kao i pojedinaca koji se bave zaštitom životne sredine
- učešće javnosti tokom pripreme zakonski obavezujućih normativnih instrumenata

U periodu februar 2012-jun 2013. realizovan je projekat „Podizanje svijesti u oblasti zaštite životne sredine”, finansiranog od strane Delegacije EU (IPA 2010). Projekat je trajao 18 mjeseci. Projekat se realizovao kao zaseban, ali istovremeno i kao dio kampanje „Ekološka nit koja nas spaja” kako bi aktivnosti koje su ranije sprovedene pod ovim nazivom dobile kontinuitet. U okviru projekta sprovedene su radionice i obuke širom Crne Gore na različite teme koje su imale za cilj podizanje ekološke svijesti i za određene sektore u kojima učestvuju službenici Vlade, kao i svi sektori crnogorskog društva uključujući preduzeća, nevladine organizacije, medije, lokalne zajednice, obrazovne institucije, škole i univerzitete. Neke od najznačajnijih aktivnosti su:

- obuka za 185 nastavnika iz osnovnih i srednjih škola,
- uspostavljanje Internet stranica Spojimo niti kao i Facebook stranica
- realizovana akcija čišćenja Čemovskog polja u Podgorici -20. april 2013
- organizovan je prvi konkurs za izbor Eko preduzeća i Eko opštine u Crnoj Gori

- organizovan je literarni i likovni konkurs za djecu školskog uzrasta na temu Odlazite otpad na pravilan način – neka naš dom bude čist
- obezbjeđivanje radnog materijala za više od 50 lokalnih akcija čišćenja u aprilu-maju gdje je učestvovalo više od 1.000 volontera,
- organizovanje radionica na temu održivog razvoja idr.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je aktivno učestvovalo u panel diskusijama i okruglim stolovima u okviru Škole ekološkog aktivizma koji su realizovali Ekološki pokret "OZON" iz Nikšića uz podršku Misije OSCE-a u Crnoj Gori. Cilj projekta je povećanje učešća zainteresovane javnosti u donošenju odluka iz oblasti životne sredine, jačanje argumentovanog javnog dijaloga oko ekoloških tema i unaprijeđenje ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori. U aprilu 2013. godine održan je sastanak sa polaznicima škole ekološkog aktivizma na temu pregovora u procesu pristupanja Crne Gore u EU, za Poglavlje 27-Životna sredina.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je tokom 2013 u okviru IPA 2009 projekta „Upravljanje zatvorenim radioaktivnim izvorima uključujući radioaktivne gromobrane i jačanje efektivnosti regulatorne infrastrukture u oblasti zaštite od zračenja u Crnoj Gori, Makedoniji i na Kosovu“, preko ovlašćene institucije sproveo aktivnosti na teritoriji Crne Gore, koje su se odnosile na nabavku potrebne opreme i uklanjanje, demontažu i skladištenje radioaktivnih gromobrana i iskorišćenih zatvorenih radioaktivnih izvora. Prikupljeni su svi iskorišćeni radioaktivni izvori i radioaktivni gromobrani koji su se nalazili na teritoriji Crne Gore i uskladišteni u skladište radioaktivnog otpada.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma realizovalo je akciju pod nazivom „Nedjelja čišćenja dimnjaka“ u saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine, opštinom Pljevlja i konsultantskom kućom „TECHNE Consulting“. Akcija je imala za cilj podizanje javne svijesti o negativnom uticaju korišćenja goriva sa visokim sadržajem zagađujućih materija za grijanje domaćinstava. U toku ove akcije u opštini Pljevlja je očišćeno 40 dimnjaka u stambenim zgradama i održan je okrugli sto na temu „Čistiji vazduh za sve“. Ova kampanja je uvrštena u program „Evropske zelene nedjelje“ čiji je pokrovitelj i organizator Evropska Komisija. Od Sekretarijata „Evropske zelene nedjelje“ Ministarstvo je dobilo sertifikat za uspješno realizovanu aktivnost.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma održalo je 26. novembra 2013.godine sastanak sa nevladinim organizacijama koje djeluju u oblasti zaštite životne sredine, sa ciljem da se unaprijedi kvalitet saradnje. Događaj je organizovan u saradnji sa Arhus centrima, odnosno Agencijom za zaštitu životne sredine i Ekološkim pokretom „OZON“, a uz podršku Misije OSCE u Crnoj Gori kroz program „Životna sredina i Bezbjednost“ (Environment&Security) ENVSEC. Zaključak sa sastanka je da treba ostvariti i jačati kontinuiranu saradnju Ministarstva održivog razvoja i turizma i NVO koje djeluju u oblasti životne sredine, posebno sa aspekta poboljšanje mogućnosti finansijske podrške nevladinih organizacija.

U organizaciji Arhus centara Podgorica i Arhus centra Nikšić, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, 07.marta 2012.godine, održan je okrugli sto na temu: „Uloga medija u sprovođenju Arhuske konvencije u Crnoj Gori“. Okruglom stolu je prisustvovalo 15 novinara iz svih crnogorskih medija. Formirana je i grupa za komunikaciju Arhus centara

Podgorica i Nikšić sa medijima, mediji@arhuscentri.me sa ciljem što uspješnije distribucije informacija o životnoj sredini. Zaključeno je da je, zbog bitnosti teme, potrebno pojačati vezu između relevantnih državnih institucija koje se bave ovom problematikom, nevladinog sektora i medija, kako bi se u Crnoj Gori povećala svijest o značaju zaštite životne sredine.

Arhus centri Podgorica i Nikšić, započeli su, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, Projekat: "Arhus karavan". Karavan je krenuo 19. maja 2012. godine iz Ski centra "Vučje" u kojem je održan okrugli sto, na temu: "Društveno odgovorno poslovanje i zaštita životne sredine – kako pomiriti interese i stvoriti održivu zajednicu". Projekat je nastavljen formiranjem Mreže Arhus centara Crne Gore, koja služi kao platforma za koordinaciju Arhus centara u Crnoj Gori (Podgorica, Nikšić, Berane).

Putem mreže se razmjenjuju informacije između nadležnih institucija s jedne i javnosti s druge strane, podstiče transparentnost rada javnih organa, i građanima omogućava da iskažu svoja mišljenja o odlukama koje mogu imati uticaj na životnu sredinu. Planirano je da "Arhus karavan" obiđe sve opštine u Crnoj Gori i informiše građane o mogućnostima koje im pruža Arhuska konvencija u poboljšanju kvaliteta njihovog života.

Mreža Arhus centara Crne Gore uspostavila je web portal arhuscentri.me, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori u okviru projekta finansiranog kroz ENVSEC inicijativu. U pitanju je portal koji je u potpunosti posvećen primjeni ovog međunarodnog ugovora, a na kome građani mogu pronaći sve propise iz oblasti životne sredine, javne pozive NVO za učešće u radnim grupama koje obrazuje MORT u vezi izrade zakona i podzakonskih akata, obavještenja o javnim raspravama, izdatim dozvolama, podatke o kontakt osobama zaduženim za primjenu Arhuske konvencije i saradnju sa Mrežom Arhus centara Crne Gore.

Krajem 2012. godine Mreža Arhus centara Crne Gore je uputila poziv državnim organima, organima uprave, javnim preduzećima, lokalnim samoupravama i NVO sektoru za imenovanje kontakt osoba zaduženih za primjenu Arhuske konvencije i saradnju sa Mrežom Arhus centara Crne Gore. Cilj ove aktivnosti je da se umreže svi subjekti koji su povezani sa pitanjima od značaja za primjenu Konvencije. Kontakt osobe odredila je Vlada Crne Gore -Biro za odnose sa javnošću, 4 ministarstva, jedna javna ustanova, 14 lokalnih samouprava, 2 NVO.

U organizaciji NVO „Zeleni Crne Gore“ i Agencije za zaštitu životne sredine - Arhus centra Podgorica, 05.jula 2012. godine, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, održan je okrugli sto na temu: „Šumski ekosistem, kao ekološko-ekonomsko dobro Crne Gore“. Okruglom stolu su prisustvovali predstavnici Misije OEBS-a u Crnoj Gori, UNDP-a, USAID-a, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Privredne komore Crne Gore, Gradske opštine Golubovci, Ekoplanta, NVO „Green home“ i REC-a. Zaključci sa okruglog stola su da treba organizovati konferenciju, koja bi kroz više okruglih stolova imala slične teme (način gazdovanja šumama, sertifikacija šuma, sporedni šumski proizvodi...), hitno pokrenuti pitanje sertifikacije šuma, otvaranje vegetacijskih karata i organizovanje nove vrste aktivnosti o uslugama ekosistema i ideji održivog razvoja.

Povodom Svjetskog dana šuma 21. marta 2013.godine službenici Agencije za zaštitu životne sredine održali su u OŠ „Đoko Prelević“ u Ublima ekološki čas, na temu: „Šume su pluća naše planete“. Čas je imao cilj da kod djece sa ruralnog područja promoviše zaštitu životne sredine, podiže ekološku svijest i edukuje najmlađu populaciju o značaju i neophodnosti zaštite šuma.

Povodom Dana planete zemlje, 22. aprila 2013. Godine, Coca Cola je u saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine i JP „Zelenilo“ Podgorica organizovala, četvrti po redu „Green day“. Volonteri su građanima podijelili 2.013 sadnica koje su zatim zasađene na brdu Gorica. Akcija je imala za cilj da skrene pažnju građanima na značaj očuvanja životne sredine.

Agencija za zaštitu životne sredine, Prijestonica Cetinje, Ekološki pokret „Ozon“, UNDP, NVO „Savez izviđača Crne Gore“ organizovali su 14 maja 2013.godine u Cetinju akciju čišćenja lokaliteta Ševrlja, pored lokalnog puta Cetinje-Nacionalni park „Lovćen“. U pitanju je nastavak ekološke akcije iz prethodne godine koja ima za cilj da ukaže na kontinuirano rješavanje problema nelegalnog odlaganja otpada.

Agencija za zaštitu životne sredine obilježila je 05.juna 2013.godine „Svjetski dan zaštite životne sredine“ u Podgorici i Beranama, sa ciljem širenja svijesti o značaju zaštite životne sredine.

Regionalna kancelarija Agencija za zaštitu životne sredine u saradnji sa lokalnom upravom Berane i javnim preduzećima iz toga grada organizovala je akciju sađenja sadnica duž zaobilaznice oko Berana.

NVO „Green home“, Svjetski fond za zaštitu životne sredine WWF, Arhus centar Podgorica, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, organizovali su 10. jula 2013.godine konsultativni sastanak na temu: „Razvoj koncepta ekološki prihvatljivog protoka EPP u Crnoj Gori“.

VI. WEBSITE ADRESE BITNE ZA SPROVOĐENJE ČLANA 3

Navedite relevantne web site adrese, ako ih ima:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma: <http://www.mrt.gov.me/>

Agencija za zastitu životne sredine: <http://www.epa.org.me/>

Aarhus centri Crne Gore : <http://www.arhuscentri.me/>

Vlada Crne Gore: <http://www.gov.me/>

Skupština Crne Gore: <http://www.skupstina.me/>

Ministarstvo pravde: <http://www.mpa.gov.me/>

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija: <http://www.mip.gov.me/>

<http://www.mvpei.gov.me/>

Ministarstvo prosvjete: <http://www.mps.gov.me/>

Ministarstvo ekonomije: http://www.mek.gov.me

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva: <http://www.msp.gov.me/>

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja: <http://www.gov.me/>

Ministarstvo zdravlja: http://www.mzd.gov.me

Ministarstvo unutrašnjih poslova: <http://www.mup.gov.me>
Ministarstvo kulture <http://www.mku.gov.me>
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva: <http://www.msp.gov.me>
Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije: <http://www.mid.gov.me>
Ministarstvo rada i socijalnog staranja: <http://www.mrs.gov.me>
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava: <http://www.mmp.gov.me>
Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju <http://www.meteo.co.me/>
Nacionalni parkovi Crne Gore: <http://www.nparkovi.me/>
DOO Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore: <http://www.ceti.co.me/>
Kancelarija za održivi razvoj: <http://www.kor.gov.me/kancelarija>
Kancelarija Regionalnog centra za životnu sredinu u Crnoj Gori: <http://www.rec.org.me>
OSCE u Crnoj Gori: <http://www.osce.org/montenegro>
Službeni list Crne Gore: <http://www.slistcg.me>

VII. ZAKONODAVNE, REGULATORNE I DRUGE MJERE ZA SPROVOĐENJE ODREDBI O PRISTUPU INFORMACIJAMA O ŽIVOTNOJ SREDINI IZ ČLANA 4

Navedite zakonodavne, regulatorne i druge mjere kojima se realizuju odredbe o pristupu informacijama o životnoj sredini iz člana 4.

Odgovor:

Transpozicija odredaba o pristupu informacijama o životnoj sredini iz člana 4 Arhuske konvencije obezbjeđuje se kroz veći broj propisa u CG i to:

- Ustav Crne Gore („Sl. list CG“, broj 01/07)
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama (“Sl. list CG”, br.44/12)
- Zakon o državnoj upravi („Sl. list RCG”, br.38/03, “Sl.list CG”, br .22/08)
- Zakon o opštem upravnom postupku („Sl.list RCG“ 60/03, “Sl.list CG”,br. 32/11)
- Zakon o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG”, br.42/03... SL.list CG 88/09, 3/10, 38/12)
- Zakon o životnoj sredini („Sl. List CG“ broj 48/08, 40/10).
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG”, br. 80/05,40/10, „Sl.list CG“ br. 27/13),
- Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Sl.list RCG”, br. 80/05 i „Sl. list CG“, br. 54/09),
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG”, br. 80/05, „Sl.list CG“ br. 73/10, 59/11),
- Zakon o zaštiti prirode (“Sl.list CG”, br 51/08, 62/13),
- Zakon o genetički modifikovanim organizmima ("Sl. list Crne Gore", br. 22/08),
- Zakon o hemikalijama (“Sl.list CG”, br. 18/12),
- Zakon o zabrani diskriminacije ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10)
- Zakon o medijima ("Sl. list RCG", br. 51/02, 62/02 i "Sl. list CG, br. 46/10)
- Zakon o tajnosti podataka ("Sl. list Crne Gore", br. 14/08, 76/09, 41/10, 44/12, 14/13)
- Uredba o naknadi troškova u postupku za pristup informacijama ("Sl. list Crne Gore", br. 02/07).

Opišite na koji načine se sprovodi svaki stav člana 4. Opišite transponovanje relevantnih definicija iz člana 2 i zahtjeva u pogledu nediskriminacije iz člana 3, stav 9.

Odgovor:

Upućujemo na čl. 23 i 51 Ustava Crne Gore.

a) Zakonom o slobodnom pristupu informacijama u članu 9 date su, između ostalog, sljedeće definicije:

- 1) organ vlasti je državni organ (zakonodavni, izvršni, sudski, upravni), organ lokalne samouprave, organ lokalne uprave, ustanova, privredno društvo i drugo pravno lice čiji je osnivač, suosnivač ili većinski vlasnik država ili lokalna samouprava, pravno lice čiji se rad većim dijelom finansira iz javnih prihoda, kao i fizičko lice, preduzetnik ili pravno lice koje vrši javno ovlašćenje ili upravlja javnim fondom;
- 2) informacija u posjedu organa vlasti je faktičko posjedovanje tražene informacije od strane organa vlasti (sopstvena informacija, informacija dostavljena od drugog organa vlasti ili od trećeg lica), bez obzira na osnov i način sticanja;

Dalje su Zakonom o životnoj sredini u članu 6 date definicije informacije o životnoj sredini i javnosti po kome je:

- Informacija o životnoj sredini je svaka informacija u pisanom, vizuelnom, audio, elektronskom ili bilo kom drugom dostupnom obliku koja se odnosi na životnu sredinu.
- Javnost je jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, njihova udruženja, asocijacije, organizacije ili grupe;

U Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu u članu 7 date su definicije: javnosti, zainteresovane javnosti i zainteresovanih organa i organizacija. Ove definicije su date i u Zakonu o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (član 7) i Zakonu o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine (član 2).

b) Ustavom Crne Gore članom 8 propisuje se zabrana svake neposredne ili posredne diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Takođe, Zakonom o zabrani diskriminacije, kojim se uređuje pitanje zabrane i zaštite od diskriminacije, propisano je da je zabranjen svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu (član 1).

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama u članu 2 propisano je da se pristup informacijama u posjedu organa vlasti zasniva se na načelima slobodnog pristupa informacijama, transparentnosti rada organa vlasti, prava javnosti da zna, ravnopravnosti i jednakosti i ostvaruje se na nivou standarda koji su sadržani u potvrđenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i slobodama i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava. U članu 6 ovog zakona je utvrđeno da su organi vlasti dužni da svakom fizičkom i pravnom licu omoguće pristup informacijama na ravnopravnoj osnovi i pod jednakim uslovima, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Takođe opišite, naročito:

(a) u vezi sa stavom 1, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo:

(i) da svako lice može da pristupi informacijama, a da ne navodi razlog interesovanja;

Odgovor:

Svako domaće i strano fizičko i pravno lice ima pravo na pristup informacijama, bez obaveze da navodi razloge i objašnjava interes traženja informacija (član3 Zakona o slobodnom pristupu informacijama).

(ii) da kopije stvarne dokumentacije koja sadrži ili obuhvata tražene informacije budu dostavljene;

Odgovor:

Shodno odredbi člana 21 stav 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisano je da podnosilac zahtjeva ima pravo da izabere način na koji želi da ostvari pristup traženoj informaciji, i to:

- 1) neposrednim uvidom u original ili kopiju informacije u prostorijama organa vlasti;
- 2) prepisivanjem ili skeniranjem informacije od strane podnosioca zahtjeva u prostorijama organa vlasti;
- 3) dostavljanjem kopije informacije podnosiocu zahtjeva od strane organa vlasti, neposredno, putem pošte ili elektronskim putem.

(iii) da se informacije dostavljaju u formi koja je tražena;

Odgovor:

Shodno odredbi člana 21 st. 2 i 3 Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisano je da je organ vlasti dužan da omogući pristup informaciji na način za koji se podnosilac zahtjeva opredijelio, osim ako zahtijevani način pristupa tehnički nije moguć.

Radi omogućavanja pristupa informacijama na način koji podnosilac zahtjeva želi, organ vlasti dužan je da, kada je to moguće i primjereno, izvrši konvertovanje postojećeg formata informacije u elektronsku, odnosno analognu formu (skeniranje, kopiranje).

(b) mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da se rokovi iz stava 2 poštuju;

Odgovor:

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama propisano je da je organ vlasti dužan da o zahtjevu za pristup informaciji donese rješenje i dostavi ga podnosiocu zahtjeva u roku od 15 radnih dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. Ovaj rok će se produžiti za 8 dana ako se traži pristup izuzetno obimnoj informaciji, zatim ako informacija koja sadrži podatak koji je označen stepenom tajnosti; i ako pronalaženje tražene informacije zahtijeva pretraživanje većeg broja informacija, zbog čega se značajno otežava redovni rad organa vlasti. U ovim slučajevima organ vlasti dužan je da, u roku od tri radna dana od dana podnošenja zahtjeva, u pisanoj formi, obavijesti podnosioca zahtjeva o produženju roka za rješavanje po zahtjevu. Ako se pristup informaciji traži radi zaštite života ili slobode lica, organ vlasti dužan je da rješenje o zahtjevu donese i dostavi ga podnosiocu zahtjeva u roku od 48 časova od časa podnošenja zahtjeva.

(c) u vezi sa stavom 3 i 4, mjere koje su preduzete kako bi se:

(i) predvidjela izuzeća u odnosu na zahtjeve;

Odgovor:

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama je utvrđeno kada se ograničava pristup informacijama, i to u cilju zaštite sljedećih interesa:

- zaštite privatnosti od objelodanjivanja podataka predviđenih zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti;
- bezbjednosti, odbrane, spoljne, monetarne i ekonomske politike Crne Gore, u skladu sa propisima kojima se uređuje tajnost podataka, označeni stepenom tajnosti;
- prevencije istrage i gonjenja izvršilaca krivičnih djela;
- vršenja službene dužnosti;
- zaštite trgovinskih i drugih ekonomskih interesa od objavljivanja podataka koji se odnose na zaštitu konkurencije i poslovnu tajnu u vezi sa pravom intelektualne svojine.

Takođe je ovim zakonom definisano da će se zahtjev za pristup informaciji odbaciti ako je nepotpun ili nerazumljiv. Ovo se dešava u slučajevima kada je organ vlasti tražio od podnosioca zahtjeva dodatne informacije, a isti ih nije dostavio u ostavljenom roku, ili je dostavio nepotpune informacije. Ukoliko organ vlasti nije u posjedu tražene informacije dužan je da, bez odlaganja, ako zna koji je organ nadležan za postupanje po zahtjevu za pristup informaciji, uputi zahtjev nadležnom organu vlasti, i da o tome obavijesti podnosioca zahtjeva.

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu u članu 32 utvrđeno je da se od obaveze stavljanja na uvid izuzimaju dokumenti koji čine poslovnu, službenu ili državnu tajnu. Poslovnom, službenom ili državnom tajnom ne mogu biti zaštićeni podaci koji se odnose na emisije štetnih materija, rizike od udesa, rezultate monitoringa i inspeksijski nadzor (član 32).

Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine utvrđeno je da ukoliko zahtjev operatera, nacrt dozvole ili dozvola sadrže poslovnu tajnu ili podatak koji bi, u skladu sa zakonom, zahtijevao ograničen pristup javnosti, nadležni organ može, na zahtjev operatera, odlučiti da za određene djelove zahtjeva, odnosno nacrta dozvole ili dozvole ograniči pristup javnosti (član 22 stav 4), a ograničenje se ne odnosi na informacije o emisijama, rizicima od udesa, rezultate monitoringa i inspeksijskog nadzora" (član 22 stav 6).

Odredbe o povjerljivosti (tajnosti) podataka sadrže i sljedeći zakoni iz oblasti životne sredine: u članu 107 Zakona o zaštiti prirode, članu 23 Zakona o genetički modificovanim organizmima.

Zakon o tajnosti podataka reguliše postupak za pristup tajnim podacima koji se odnose na odbranu, javnu bezbjednost i inostrane poslove, a čijim bi otkrivanjem mogle da nastupe štetne posljedice za bezbjednost Crne Gore ili za njene političke ili ekonomske interese.

(ii) osiguralo da je primijenjen test javnog interesa naveden na kraju stava 4;

Odgovor:

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama propisano je da će se pristup informaciji ograničiti ukoliko bi objelodanjivanje informacije značajno ugrozilo prethodno navedene interese, odnosno ukoliko postoji mogućnost da bi objelodanjivanje informacije izazvalo

štetne posljedice po interes koji je od većeg značaja od interesa javnosti da zna tu informaciju, osim ako postoji preovlađujući javni interes.

Preovlađujući javni interes za objelodanjivanjem informacije ili njenog dijela postoji kada tražena informacija sadrži podatke koji osnovano ukazuju na ugrožavanje životne sredine(član 17 tačka 7).

(d) u vezi sa stavom 5, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da će organ javne vlasti koji ne posjeduje tražene informacije o životnoj sredini preduzeti neophodne radnje;

Odgovor:

Odredbama člana 20 stav 4 Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisano je da ukoliko organ vlasti nije u posjedu tražene informacije dužan je da, bez odlaganja, ako zna koji je organ nadležan za postupanje po zahtjevu za pristup informaciji, uputi zahtjev nadležnom organu vlasti i da o tome obavijesti podnosioca zahtjevu.

(e) u vezi sa stavom 6, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da će biti sproveden zahtjev da se informacije izdvoje i stave na raspolaganje;

Odgovor:

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama u članu 24 propisano je da ako je dijelu informacije pristup ograničen, organ vlasti će omogućiti pristup informaciji nakon brisanja dijela informacije kojem je pristup ograničen. Na dijelu informacije na kojem je pristup ograničen stavlja se napomena "izvršeno brisanje" i daje obavještenje o obimu izvršenog brisanja. Bisanjem informacije ne smije se uništiti ili oštetiti tekst informacije. Bisanje dijela informacije vrši se na način kojim se ne može uništiti ili oštetiti, odnosno sadržina informacije.

(f) u vezi sa stavom 7, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da odluke o odbijanju budu donesene u skladu sa predviđenim rokovima i ostalim zahtjevima koji se odnose na odbijanje;

Odgovor:

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama u članu 30 utvrđeno je, da o zahtjevu za pristup informaciji, organ vlasti odlučuje rješenjem, kojim dozvoljava pristup traženoj informaciji ili njenom dijelu ili zahtjev odbija. Rješenje kojim se odbija zahtjev za pristup informaciji sadrži detaljno obrazloženje razloga zbog kojih se ne dozvoljava pristup traženoj informaciji.

Organ vlasti dužan je da o zahtjevu za pristup informaciji donese rješenje i dostavi ga podnosiocu zahtjeva, u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva (član 31 stav 1). Izuzetno, u slučaju kada je to potrebno radi zaštite života ili slobode lica, organ vlasti dužan je rješenje donijeti i dostaviti ga podnosiocu zahtjeva odmah, a najkasnije u roku od 48 časova od podnošenja zahtjeva.

Protiv akta organa vlasti o zahtjevu za pristup informaciji podnosilac zahtjeva i drugo zainteresovano lice može izjaviti žalbu nezavisnom nadzornom organu nadležnom za zaštitu podataka o ličnosti i pristup informacijama, Agenciji za zaštitu podataka o ličnosti i pristup informacijama, preko organa vlasti koji je o zahtjevu rješavao u prvom stepenu (član 34).

Izuzetno, protiv rješenja kojim je odbijen zahtjev za pristup informaciji koja sadrži podatke koji su označeni stepenom tajnosti ne može se izjaviti žalba, već se može tužbom pokrenuti upravni spor.

(g) u vezi sa stavom 8, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da su ispunjeni zahtjevi o naplaćivanju naknade.

Odgovor:

Shodno **Zakonu o slobodnom pristupu informacijama** na zahtjev za pristup informaciji ne plaća se taksa.

Podnosilac zahtjeva snosi samo stvarne troškove organa vlasti koji se odnose na kopiranje, skeniranje i dostavljanje tražene informacije, što je uređeno Uredbom o naknadi troškova u postupku za pristup informacijama ("Sl.list CG" br. 2/07).

Ako je podnosilac zahtjeva lice sa invaliditetom i lice u stanju socijalne potrebe, troškove postupka za pristup informaciji snosi organ vlasti.

VIII. PREPREKE U SPROVOĐENJU ČLANA 4

Opišite sve prepreke na koje nailazite u sprovođenju bilo kojeg od stavova člana 4.

Odgovor:

Shodno zahtjevima koji su podneseni relevantnim institucijama u oblasti životne sredine za dostupnost informacija u oblasti životne sredine, ukazujemo da postoji veliko interesovanje po ovom pitanju, što iziskuje povećanje broja izvršilaca na vođenju postupka po podnesenim zahtjevima. Ovo iz razloga što pored navedenog jedan od problema koji se pojavljuje u sprovođenju ovog člana je i pretraživanje velikog broja dokumenata čime se ometa redovno poslovanje organa vlasti.

IX. DALJE INFORMACIJE O PRAKTIČNOJ PRIMJENI ODREDBI ČLANA 4

Pružite dalje informacije o praktičnoj primjeni odredbi o pristupu informacijama iz člana 4, npr. da li su na raspolaganju statistički podaci o broju primljenih zahtjeva, broju odbijenih zahtjeva i razlozima odbijanja?

Odgovor:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Agencija za zaštitu životne sredine redovno ažuriraju i vode statističke podatke o zahtjevima, broju odbijenih zahtjeva i razlozima odbijanja.

U 2012 godini Ministarstvo održivog razvoja i turizma-Direktorat za životnu sredinu i klimatske promjene je primio 11 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Od ukupnog broja primljenih zahtjeva u 2012.godini: građani su podnijeli 3 zahtjeva, nevladine organizacije su podnijele 6 zahtjeva, privredni subjekti su podnijeli 2 zahtjeva.

Na sve zahtjeve je odgovoreno u propisanom roku, od čega je 8 zahtjeva - prosljedjeno nadležnom organu, za 3 zahtjeva - odobren pristup. U 2013 godini Direktorat za životnu sredinu i klimatske promjene je primio 37 zahtjeva za slobodan pristup informacijama (1

zahtjev je podnijelo fizičko lice, a ostale zahtjeve su podnijele NVO). Na sve zahtjeve je odgovoreno u propisanom roku, od čega je na 8 zahtjeva dozvoljen pristup informacijama, a 29 zahtjeva je proslijeđeno nadležnom organu.

U 2012. godini Agencija za zaštitu životne sredine je primila 165 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Od ukupnog broja primljenih zahtjeva u 2012.godini: građani su podnijeli 88 zahtjeva, za razliku od 2011.godine kada su podnijeli samo 4 zahtjeva, nevladine organizacije su podnijele 68 zahtjeva, mediji su podnijeli 7 zahtjeva, 2 zahtjeva su podnijeli privredni subjekti. Traženi podaci su se najviše odnosili na procjenu uticaja na životnu sredinu. Na sve zahtjeve je odgovoreno u roku i na 162 zahtjeva je odobren pristup, a 3 su proslijeđena nadležnom organu.

U 2013. godini Agencija za zaštitu životne sredine je primila 97 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Od ukupnog broja primljenih zahtjeva u 2013.godini: građani su podnijeli 24 zahtjeva, NVO 67 zahtjeva, privredni subjekti 6 zahtjeva. Protiv rješenja kojim se odobrava pristup informacijama Agenciji za zaštitu ličnih podataka i pristup informacijama podnijeto je 5 žalbi. Podnosioci su povukli 2 žalbe, u dva slučaja je Agencija poništila rješenje Agencije za zaštitu životne sredine, dok o ishodu 1 žalbe nismo obavješteni.

X. WEBSITE ADRESE BITNE ZA SPROVOĐENJE ČLANA 4

Navedite relevantne web site adrese, ako ih ima:

Odgovor:

Upućujemo na internet adrese navedene za član 3.

XI. ZAKONODAVNE, REGULATORNE I DRUGE MJERE ZA SPROVOĐENJE ODREDBI O PRIKUPLJANJU I DISTRIBUIRANJU INFORMACIJA O ŽIVOTNOJ SREDINI IZ ČLANA 5

Navedite zakonodavne, regulatorne i druge mjere za sprovođenje odredbi o prikupljanju i distribuiranju informacija o životnoj sredini iz stava 5.

Odgovor:

Transpozicija odredaba o prikupljanju i distribuiranju informacija o životnoj sredini iz člana 5 Arhuske konvencije obezbjeđuje se kroz veći broj propisa u CG i to:

- Ustav Crne Gore (Sl. List CG br. 01/07)
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama ("Sl. list CG", br.44/12)
- Zakon o opštem upravnom postupku ("Sl. list RCG", br.60/03)
- Zakon o državnoj upravi („Sl. List RCG”, br.38/03, “Sl.list CG”, br .22/08)
- Zakon o lokalnoj samoupravi („Sl. List RCG”, br.42/03... SL.list CG 88/09)
- Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore", br. 39/11 50/11, 66/12)
- Zakon o životnoj sredini („Sl. List CG“, broj 48/08, 40/10),
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG”, br. 80/05,40/10, „Sl.list CG”br. 27/13),
- Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Sl.list RCG”, br. 80/05 i „Sl. List CG“, br. 54/09),

- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG”, br. 80/05, „Sl.list CG”, br. 59/11),
- Zakon o zaštiti prirode (“Sl.list CG”, br 51/08, 62/13),
- Zakon o genetički modificovanim organizmima ("Sl. list Crne Gore", br. 22/08),
- Zakon o upravljanju otpadom (“Sl. list CG”, br.64/11)
- Zakon o zaštiti vazduha (“Sl.list CG”, br. 25/10),
- Zakon o hemikalijama (“Sl.list CG”, br. 18/12),
- Zakonom o šumama ("Sl. list Crne Gore", br. 74/10)
- Zakonom o vodama ("Sl. list RCG", br. 27/07, "Sl. list Crne Gore", br 32/11, 47/11)
- Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti("Sl. list Crne Gore", br. 56/09, 58/09)
- Zakon o zaštiti i spašavanju ("Sl. list Crne Gore", br. 13/07, 05/08, 86/09)
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 1/14)
- Zakon o zabrani diskriminacije("Sl. list Crne Gore", br. 46/10)
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine ("Sl. list Crne Gore", br. 43/10)
- Uredba o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i alternativnim supstancama ("Sl. list Crne Gore", br. 05/11)
- Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema ("Sl. list Crne Gore", br. 42/12)

Objasnite kako se sprovodi svaki stav člana 5. Opišite transponovanje relevantnih definicija iz člana 2 i zahtjeva u pogledu nediskriminacije iz člana 3, stav 9.

Odgovor:

Odgovor kao u članu 4.

Takođe, opišite, naročito:

(a) u vezi sa stavom 1, mjere preduzete da se osigura:

(i) da organi javne vlasti posjeduju i ažuriraju informacije o životnoj sredini;

Odgovor:

Shodno **Zakonu o slobodnom pristupu informacijama** organ vlasti dužan je da sačini, objavi na svojoj internet stranici i redovno ažurira vodič za pristup informacijama u svom posjedu. Organ vlasti dužan je da vodič za pristup informacijama ažurira najmanje jednom godišnje, odnosno u roku od 30 dana od dana promjene vrsta informacija u njegovom posjedu i podataka od značaja za pristup informacijama.

U Zakonu o životnoj sredini u članu 32 propisano je da država obezbjeđuje kontinuiranu kontrolu i praćenje stanja životne sredine - monitoring, u skladu sa ovim i posebnim zakonima. Monitoring je sastavni dio jedinstvenog Informacionog sistema životne sredine i sadrži programe monitoringa pojedinih segmenata životne sredine i područja donijetih na osnovu posebnih zakona.

Na osnovu programa monitoringa Agencija za zaštitu životne sredine sačinjava Informaciju o stanju životne sredine koja predstavlja osnovni dokument kojim se daje ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori. Informaciju o stanju životne sredine, sa mjerama za smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu i Akcionim planom za

sprovođenje mjera, usvaja Vlada Crne Gore na predlog Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Informacija je bazirana na podacima i analizama koji se dobijaju realizacijom godišnjeg programa monitoringa za sve segmente životne sredine, koje realizuju ovlašćene institucije koje su izabrane u tenderskoj proceduri.

Ovako pripremljena informacija omogućava cjelokupnoj zainteresovanoj javnosti Crne Gore jasan i razumljiv uvid u stanje životne sredine u Crnoj Gori po svim segmentima.

Takođe je članom 8 Pravilnika o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine propisano da je zagađivač dužan, da podatke za potrebe lokalnog katastra zagađivača dostavlja najkasnije do 31.marta tekuće, za prethodnu godinu. Za potrebe integralnog katastra zagađivača, koji vodi Agencija za zaštitu životne sredine, nadležni organ lokalne uprave, podatke iz stava 1 ovog člana, dostavlja u roku od 15 dana od dana njihovog dobijanja, a najkasnije do 30. aprila tekuće, za prethodnu godinu.

(ii) da postoji adekvatan protok informacija prema organima javnih vlasti;

Odgovor:

Upućujemo na odredbe člana 18, 20, 32, 39 Zakona o životnoj sredini.

Takođe, Upućujemo na član 8 Pravilnika o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine.

Odredbe o protoku informacija nalaze se i u Zakonu o zaštiti od vazduha i Zakonu o zaštiti od buke u životnoj sredini.

(iii) da se, u vanrednim situacijama, odgovarajuće informacije distribuiraju odmah i bez odlaganja;

Odgovor:

Zakonom o životnoj sredini u članu 26 propisano je da se u slučaju udesa, zavisno od obima udesa i procjene posljedica koje predstavljaju opasnost po ljudsko zdravlje i životnu sredinu, Ministarstvo odnosno organ jedinice lokalne samouprave proglašava stanje ugroženosti životne sredine i obavještava javnost o preduzetim mjerama. Za udese sa prekograničnim uticajima stanje ugroženosti životne sredine proglašava Vlada. Ako se u toku sprovođenja kontrole i praćenja stanja životne sredine (monitoringa) utvrdi zagađenje preko dozvoljene granice koje može ugroziti život i zdravlje ljudi ili prouzrokovati zagađenje životne sredine većih razmjera, subjekti koji sprovode monitoring dužni su da, bez odlaganja, obavijeste Agenciju (član 36).

Odredbom člana 46 propisano je da Agencija, odnosno organ državne uprave nadležan za zaštitu i spašavanje, u slučaju neposredne opasnosti od štete, može da od zagađivača zatraži neophodne podatke i preduzme neophodne aktivnosti i mjere.

Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti u članu 34 propisano je da svako ko dođe do saznanja o postojanju opasnosti o povećanom izlaganju jonizujućem zračenju stanovništva i životne sredine dužan je da o tome, bez odlaganja, obavijesti ministarstvo nadležno za vanredne situacije i civilnu bezbjednost, Agenciju i druge nadležne organe. Dalje je članom 35 definisano da radi ranog otkrivanja radijacionog udesa koji može proizvesti vanredno stanje, a ugrožava ili može ugroziti život i zdravlje ljudi i životnu sredinu, ministarstvo nadležno za vanredne situacije i

civilnu bezbjednost uspostavlja sistem rane najave koji obezbjeđuje neprekidno mjerenje jačine ambijentalne ekvivalentne doze gama zračenja u vazduhu.

Takođe upućujemo na odredba člana 10, 21, 22 Zakona o zaštiti i spašavanju.

(b) u vezi sa stavom 2, mjere preduzete da se osigura da je način na koji organi javnih vlasti stavljaju podatke o životnoj sredini na raspolaganje javnosti transparentan i da su informacije o životnoj sredini efektivno pristupačne;

Odgovor:

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama u članu 12 takođe je utvrđena obaveza da je organ vlasti dužan da na svojoj internet stranici objavi sljedeće informacije:

- 1) vodič za pristup informacijama;
- 2) javne registre i javne evidencije;
- 3) programe i planove rada;
- 4) izvještaje i druga dokumenta o radu i stanju u oblastima iz svoje nadležnosti;
- 5) nacрте, predloge i konačne tekstove strateških dokumenata i planova i programa za njihovo sprovođenje;
- 6) nacрте i predloge zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata na te propise;
- 7) pojedinačne akte i ugovore o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom;
- 8) spisak državnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima;
- 9) spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije;
- 10) rješenja i druge pojedinačne akte koji su od značaja za prava, obaveze i interese trećih lica;
- 11) informaciju kojoj je po zahtjevu pristup odobren.

Organ vlasti dužan je da navedene informacije objavi u roku od 15 dana od dana njihovog sačinjavanja ili donošenja, odnosno usvajanja.

Zakonom o životnoj sredini u članu 4 kao jedan od osnovnih principa zaštite životne sredine je i Princip pristupa informacijama i učešća javnosti kojim je definisano da svako ima pravo da bude obaviješten o stanju životne sredine i da učestvuje u procesu donošenja odluka čije bi sprovođenje moglo da utiče na životnu sredinu. Podaci o stanju životne sredine su javni.

Upućujemo na odredbe sledećih zakona:

Zakon o zaštiti vazduha, član 25 i 43;

Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, član 9, 29, 32

Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, član 13, 24

Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, član 10, 11, 14, 22 i 24

Zakon o zaštiti prirode, član 107 i 108

Zakon o genetički modifikovanim organizmima, član 9, 25, 35, 58, 60

Zakon o hemikalijama, član 56

Zakon o upravljanju otpadom, član 19, 23, 34 i 35

Zakon o vodama, član 109

Zakon o šumama, član 47

(c) u vezi sa stavom 3, mjere preduzete da se osigura da informacije o životnoj sredini progresivno postaju raspoložive u elektronskim bazama podataka kojima javnost može lako da pristupi preko javnih telekomunikacionih mreža;

Odgovor:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma redovno ažurira web sajt na kome se nalaze svi važeći propisi, planski i strateški dokumenti, izdate građevinske i upotrebne dozvole, izvještaji sa održanih javnih rasprava i druge informacije od značaja za građane. Tako se na web stranici Ministarstva <http://www.mrt.gov.me/rubrike/zakonska-regulativa/118684/Zakonska-regulativa-iz-oblasti-upravljanja-otpadom.html> redovno postavljaju novi propisi iz oblasti upravljanja otpadom, dok se na web stranici: <http://www.mrt.gov.me/rubrike/zakonska-regulativa/119719/Zakonaska-regulativa-iz-oblasti-zivotne-sredine.html>, mogu naci propisi iz ostalih oblasti životne sredine.

Agencija za zaštitu životne sredine redovno ažurira web sajt na kome se nalaze izvještaji o stanju životne sredine, podaci dobijeni monitoringom, izdate dozvole, obavještenja o procjeni uticaja na životnu sredinu, odluke o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu i druge informacije iz okvira svojih nadležnosti.

U Zakonu o životnoj sredini u poglavlju VI Informacioni sistem zaštite životne sredine i informisanje javnosti u članu 37 propisano je da se informacioni sistem zaštite životne sredine uspostavlja u cilju efikasnog identifikovanja, klasifikovanja, obrade, praćenja i evidencije prirodnih resursa i upravljanja životnom sredinom. Informacioni sistem sadrži podatke i informacije o stanju životne sredine, opterećenjima i uticajima na životnu sredinu (član 38). Informacioni sistem vodi Agencija i njime se obezbjeđuje pristup drugim informacionim sistemima i harmonizacija svih relevantnih informacija i podataka na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Izvještaji o stanju životne sredine dostupni su na sajtu Agencije za zaštitu životne sredine: <http://www.epa.org.me/index.php/me/sektor-za-monitoring-analizu-i-izvjetavanje>
Tekstovi propisa u oblasti životne sredine dostupni su na sajtu Agencije: <http://www.epa.org.me/index.php/me/regulativa>.

Na sajtu Agencije mogu se pronaći i ostale informacije koje olakšavaju primjenu nacionalnih propisa kojim se sprovodi Arhuska konvencija (izvještaji o radu ekološke inspekcije, izdate saglasnosti na Elaborate procjene uticaja na životnu sredinu <http://www.epa.org.me/index.php/me/component/content/article/152-dozvole-za-eia-procjena-uticaja-na-zivotnu-sredinu>).

Takođe ukazujemo na odredbe sledećih zakona:

Zakon o zaštiti vazduha, član 42, 44, 46

Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, član 29

Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, član 15 i 18

Zakon o šumama, član 25

(d) u vezi sa stavom 4, mjere preduzete da bi se nacionalni izvještaji o stanju životne sredine objavili i distribuirali;

Odgovor:

Shodno odredbama člana 32 **Zakona o životnoj sredini** država obezbjeđuje kontinuiranu kontrolu i praćenje stanja životne sredine (monitoring), u skladu sa ovim i posebnim zakonima iz oblasti životne sredine.

Program monitoringa sadrži programe monitoringa pojedinih segmenata životne sredine. Na osnovu programa monitoringa Agencija za zaštitu životne sredine sačinjava Informaciju o stanju životne sredine koja predstavlja osnovni dokument kojim se daje

ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori. Informaciju o stanju životne sredine, sa mjerama za smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu i Akcionim planom za sprovođenje mjera, usvaja Vlada Crne Gore na predlog Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Informacija je bazirana na podacima i analizama koji se dobijaju realizacijom godišnjeg programa monitoringa za sve segmente životne sredine, koje realizuju ovlašćene institucije koje su izabrane u tenderskoj proceduri.

Ovako pripremljena informacija omogućava cjelokupnoj zainteresovanoj javnosti Crne Gore jasan i razumljiv uvid u stanje životne sredine u Crnoj Gori po svim segmentima.

Takođe Izvještaj koji se dostavlja Evropskoj agenciji za životnu sredinu i drugim međunarodnim institucijama u skladu sa međunarodnim obavezama i konvencijama pripremaju se u odgovarajućim zahtijevanim formama.

(e) mjere koje se preduzimaju za distribuciju informacija iz stava 5

Odgovor:

Upućujemo na odredbe člana 4, čl. 51-58 , čl. 95-98 Zakona o državnoj upravi.

Zakonom o životnoj sredini propisano je da je Agencija za zaštitu životne sredine dužna da prikuplja i objavljuje informacije koje se posebno odnose na:

- tekstove međunarodnih ugovora, konvencija ili sporazuma i pravo Evropske unije;
- propise koji se odnose na životnu sredinu;
- planove i programe koji se odnose na životnu sredinu;
- izvještaje o stanju životne sredine;
- podatke dobijene monitoringom životne sredine;
- procjenu uticaja na životnu sredinu i procjene rizika koji se tiču segmenata životne sredine.

U tom cilju, Agencija za zaštitu životne sredine redovno ažurira web sajt na kome nalaze izvještaji o stanju životne sredine, podaci dobijeni monitoringom, izdate dozvole, obavještenja o procjeni uticaja na životnu sredinu, odluke o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu i druge informacije iz okvira svojih nadležnosti. Takođe, Ministarstvo održivog razvoja i turizma redovno ažurira web sajt na kome se nalaze svi važeći propisi, planski i strateški dokumenti, i druge informacije.

(f) u vezi sa stavom 6, mjere koje su preduzete kako bi se operateri čije aktivnosti imaju značajan uticaj na životnu sredinu podstakli da redovno informišu javnost o uticaju njihovih aktivnosti i proizvoda na životnu sredinu;

Odgovor:

Upućujemo na odredbe Zakona o životnoj sredini član 29, 63 i 64.

(g) mjere za publikovanje i pružanje informacija iz stava 7;

Odgovor:

Upućujemo na odredbe čl. 37 i 38 Zakona o životnoj sredini; odredbe čl.42, 44 i 46 Zakona o zaštiti vazduha; odredbe člana 29 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu; odredbe čl. 15 i 18 Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini.

(h) u vezi sa stavom 8, mjere preduzete za razvijanje mehanizama čiji je cilj da se osigura da javnost ima na raspolaganju dovoljno informacija o proizvodima;

Odgovor:

Upućujemo na odredbe sledećih propisa:

Zakon o životnoj sredini, član 23 i 64

Zakon o hemikalijama, član 11

Zakon o upravljanju otpadom, član 11

Uredba o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i alternativnim supstancama, član 20, 23,

Uredba o načinu i postupku prijave stavljanja ambalaže i upakovanih proizvoda na tržište, osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema, član 3 tačka 29.

(i) u vezi sa stavom 9, mjere preduzete da se uspostavi nacionalni sistem inventara ili registra zagađivača;

Odgovor:

U Zakonu o životnoj sredini u članu 40 definisano je da katastar zagađivača životne sredine sadrži podatke o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prenosa i odlaganja zagađujućih materija i otpada u životnu sredinu. Integralni katastar zagađivača vodi Agencija na osnovu lokalnih katastara zagađivača životne sredine koje vode jedinice lokalne samouprave.

Pravilnikom o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra propisan je bliži sadržaj i način vođenja katastra zagađivača, obveznici, način i rokovi prikupljanja i dostavljanja podataka o emisijama, odnosno ispuštanju i drugi podaci od značaja za vođenje katastra. U članu 9 pravilnika propisano je da su podaci iz katastra zagađivača, dostupni javnosti, a odradbama člana 10 da se za vođenje katastra zagađivača, koristi elektronska programska oprema (aplikacija), koja omogućava mrežni unos, obradu i prikaz podataka. Podaci u katastru zagađivača, čuvaju se 10 godina od dana njihovog dobijanja.

XII. PREPREKE U SPROVOĐENJU ČLANA 5

Opišite sve prepreke na koje nailazite u sprovođenju bilo kojeg od stavova člana 5.

Odgovor:

Zakonom o životnoj sredini definisano je da Agencija za zaštitu životne sredine uspostavlja i vodi informacioni sistem na nacionalnom nivou. Agencija za zaštitu životne sredine aplicirala je projektom Fiche - IPA 2011 za dobijanje pomoći za izradu softverskog rješenja za uspostavljanje informacionog sistema zaštite životne sredine. Međutim, zbog finansijskih razloga, još uvijek nijesu stvorene mogućnosti za realizaciju ovog projekta.

Informacioni sistem zaštite životne sredine će unaprijediti i olakšati donošenja odluka koje se tiču upravljanja životnom sredinom (poboljšanje kvaliteta strateških i planskih

dokumenata, unapređivanje procesa odlučivanja o davanju saglasnosti na izvještaje o strateškoj procjeni uticaja i procjeni uticaja na životnu sredinu, poboljšanje rada inspeksijskih organa itd.) kao i unaprijediti proces izvještavanja o stanju životne sredine ka nacionalnim i međunarodnim institucijama i javnosti.

XIII. DALJE INFORMACIJE O PRAKTIČNOJ PRIMJENI ODREDBI ČLANA 5

Pružite dodatne informacije o praktičnoj primjeni odredbi o prikupljanju i distribuiranju informacija o životnoj sredini iz člana 5, npr. da li postoje statistički podaci o objavljenim informacijama?

Odgovor:

- Spisak dozvola (dozvole za uvoz/izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i proizvode koje sadrže te supstance ili su pomoću njih proizvedeni, dozvole za EIA-procjena uticaja na životnu sredinu, dozvole za CITES (prekogranični promet ugroženih biljnih i životinjskih vrsta), dozvole za uvoz otpada, dozvole za tranzit otpada, dozvole za izvoz otpada, dozvole za uvoz hemikalija, dozvole za sakupljanje, otkup i promet biljaka i životinja, saglasnost na izvještaje o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (SEA), dozvole za sakupljanje i transport opasnog otpada nalaze se na sljedećem veb sajtu Agencije: <http://www.epa.org.me/index.php/me/dozvole>

Širenje informacija iz oblasti životne sredine vrši se i preko Arhus centara u Podgorici, Nikšiću i Beranama.

XIV. WEBSITE ADRESE BITNE ZA SPROVOĐENJE ČLANA 5 **Navedite relevantne web site adrese, ako ih ima:**

Odgovor:

Vidjeti internet adrese navedene za član 3.

XV. ZAKONODAVNE, REGULATORNE I DRUGE MJERE ZA REALIZACIJU ODREDBI O UČEŠĆU JAVNOSTI U ODLUKAMA O SPECIFIČNIM AKTIVNOSTIMA IZ ČLANA 6

Navedite zakonodavne, regulatorne i druge mjere za realizaciju odredbi o učešću javnosti u odlukama o specifičnim aktivnostima iz člana 6.

Objasnite kako se sprovodi svaki stav člana 6.

Odgovor:

Transpozicija odredaba o učešću javnosti u donošenju odluka o specifičnim aktivnostima iz člana 6 Arhuske konvencije obezbjeđuje se kroz propise navedene za član 5.

Opišite transponovanje odgovarajućih definicija iz člana 2 i zahtjev u pogledu nediskriminacije iz člana 3, stav 9.

Odgovor kao u članu 4.

Takođe opišite, naročito:

(a) u vezi sa stavom 1, mjere koje su preduzete da se osigura:

(i) da se odredbe člana 6 primjenjuju u vezi sa odlukama o tome da li da se da saglasnost za predložene aktivnosti koje su navedene u aneksu I uz Konvenciju;

Odgovor:

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu u članu 5 stavu 1 definisano je da se propisom Vlade utvrđuju: projekti za koje je obavezna procjena uticaja i projekti za koje se može zahtijevati procjena uticaja. Nadležni organ odlučuje o potrebi procjene uticaja u svakom pojedinačnom slučaju za projekte za koje je obavezna procjena uticaja.

U Uredbi o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu projekti za koje je obavezna procjena uticaja na životnu sredinu utvrđeni su u Listi I ove uredbe, a projekti za koje se može zahtijevati procjena uticaja na životnu sredinu utvrđeni su u Listi II ove uredbe.

Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine u članu 3 propisano je da se vrste aktivnosti, postrojenja i granični kapaciteti u okviru svake vrste aktivnosti za koje se izdaje dozvola određuju propisom Vlade.

Uredbom o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola propisuju se vrste aktivnosti, postrojenja i granični kapaciteti u okviru svake vrste aktivnosti, za koje se izdaje integrisana dozvola.

(ii) da se odredbe člana 6 primjenjuju na odluke o predloženim aktivnostima koje nijesu navedene u aneksu I, a koje mogu da imaju značajan uticaj na životnu sredinu;

Odgovor:

Upućujemo na odredbe člana 5 stav 1 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu . U Uredbi o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu projekti za koje je obavezna procjena uticaja na životnu sredinu utvrđeni su u Listi I ove uredbe, a projekti za koje se može zahtijevati procjena uticaja na životnu sredinu utvrđeni su u Listi II ove uredbe.

(b) mjere koje su preduzete sa ciljem da se obezbijedi da je zainteresovana javnost informisana, rano u postupku donošenja odluka u oblasti životne sredine, i na adekvatan, blagovremen i efektivan način, za pitanja koja su navedena u stavu 2;

Odgovor:

Zakonom o životnoj sredini članom 4 definisan je princip pristupa informacijama i učešća javnosti po kome svako ima pravo da bude obaviješten o stanju životne sredine i da učestvuje u procesu donošenja odluka čije bi sprovođenje moglo da utiče na životnu sredinu. Podaci o stanju životne sredine su javni.

Za sve projekte koji se planiraju i izvode, a koji mogu značajno da utiču na životnu sredinu shodno odredbama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu propisano je, između ostalog, da nadležni organ obavještava zainteresovanu javnost radi davanja

mišljenja u postupku odlučivanja o potrebi procjene uticaja projekta na životnu sredinu člana 12 stav 1; odlučivanja o zahtjevu za određivanje obima i sadržaja elaborata (član 16 stav 4 i stav 8); odlučivanja o zahtjevu za davanje saglasnosti na elaborat (član 20 stav 1 i član 24 stav 3).

Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine propisano je da nadležni organ obavještava zainteresovane organe, organizacije i javnost o sadržaju zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole; o nacrtu dozvole i o mogućnosti uvida u prateću dokumentaciju; o rješenju o izdavanju dozvole, odnosno o odbijanju zahtjeva za izdavanje dozvole (član 10, 11, 14).

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu u članu 30 uređeno je pitanje obavještavanja druge države o prekograničnom uticaju, odnosno ako projekat može imati značajan uticaj na životnu sredinu druge države ili ako država čija životna sredina može biti značajno ugrožena to zatraži, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine, u što kraćem roku, a najkasnije u rokovima za obavještavanje svoje javnosti, dostavlja drugoj državi obavještenje.

Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine u članu 23 propisano je da ako rad nekog postrojenja može imati značajan negativan uticaj na životnu sredinu druge države ili ako država čija životna sredina može biti značajno ugrožena to zatraži, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine dostavlja drugoj državi na mišljenje informacije.

(c) mjere koje su preduzete sa ciljem da se osigura da vremenski rokovi u procedurama učešća javnosti poštuju zahtjeve iz stava 3;

Odgovor:

Zahtjevi koji se odnose na učešće javnosti prije donošenja administrativnih odluka kojima se dozvoljavaju aktivnosti koje će vjerovatno imati značajan uticaj na životnu sredinu definisani su u odredbama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu (član 12, 16, 20, 21, 24).

U Zakonu o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine odredbe o vremenskim rokovima o učešću javnosti date su u čl 10, 11, 14.

(d) u vezi sa stavom 4, mjere koje su preduzete da se osigura učešće javnosti u ranoj fazi;

Odgovor:

Upućujemo na čl. 12 i 13 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu i člana 10 Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

(e) u vezi sa stavom 5, mjere koje su preduzete da se potencijalni podnosioci podstaknu da identifikuju zainteresovanu javnost, da učestvuju u diskusijama i da pružaju informacije o ciljevima svog zahtjeva i prije podnošenja zahtjeva za dobijanje dozvole;

Odgovor:

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu i Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine utvrđeno je da je nadležni organ dužan da prije svake faze u postupku obavijesti javnost i zainteresovanu javnost o planiranoj realizaciji projekta ili aktivnosti u cilju blagovremenog davanja mišljenja i sugestija. Obavještanje se vrši putem najmanje jednog lokalnog ili dnevnog lista koji izlazi na području koje će biti zahvaćeno uticajem planiranog projekta, kao i putem elektronskih medija. Nadležni organ je dužan da, prilikom odlučivanja u svakoj fazi, razmotri mišljenja zainteresovanih organa i organizacija i javnosti i iste uzme u obzir prilikom odlučivanja.

(f) u vezi sa stavom 6, mjere koje su preduzete da se osigura:

- (i) da su nadležni organi javnih vlasti dali zainteresovanoj javnosti sve informacije bitne za donošenje odluka iz člana 6 koje su bile na raspolaganju u vrijeme procedure učešća javnosti;**
- (ii) naročito, da su nadležni organi dali zainteresovanoj javnosti informacije navedene u ovom stavu;**

Odgovor:

Upućujemo na odredbe čl. 20 stav 1, član 23, član 24 stav 3, član 32 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Takođe upućujemo na odredbe čl. 10, 11, 14, 22 i 24 Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

(g) u vezi sa stavom 7, mjere koje su preduzete da se osigura da procedure za učešće javnosti omogućavaju da javnost dostavlja komentare, informacije, analize ili mišljenja koja smatra relevantnim za predloženu aktivnost;

Odgovor:

U Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu propisano je, između ostalog, da nadležni organ obavještava zainteresovanu javnost radi davanja mišljenja u postupku odlučivanja o potrebi procjene uticaja projekta na životnu sredinu člana 12 stav 1; odlučivanja o zahtjevu za određivanje obima i sadržaja elaborata (član 16 stav 4 i stav 8); odlučivanja o zahtjevu za davanje saglasnosti na elaborat (član 20 stav 1 i član 24 stav 3).

Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine propisano je da nadležni organ obavještava zainteresovane organe, organizacije i javnost, radi davanja mišljenja o sadržaju zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole; o nacrtu dozvole i o mogućnosti uvida u prateću dokumentaciju; (član 10, 11).

Nadležni organ je dužan da, prilikom odlučivanja u svakoj fazi, razmotri mišljenja zainteresovanih organa i organizacija i javnosti i iste uzme u obzir prilikom odlučivanja.

(h) u vezi sa stavom 8, mjere koje se preduzimaju da se osigura da se u odluci

vodilo računa o ishodu učešća javnosti;

Odgovor:

Upućujemo na član 24 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu i član 14 Zakona o integriranom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

(i) u vezi sa stavom 9, mjere koje su preduzete da se osigura da je javnost odmah obaviještena o odluci u saglasnosti sa odgovarajućim procedurama;

Odgovor:

Upućujemo na član 24 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu i član 14 i 22 Zakona o integriranom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

(j) u vezi sa stavom 10, mjere koje su preduzete da se osigura da se, kada organ javne vlasti ponovo razmatra ili ažurira operativne uslove za neku aktivnost iz stava 1, primjenjuju odredbe stavova od 2 do 9 uz vršenje neophodnih promjena, gdje je to primjereno;

Odgovor:

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu u članu 26 propisano je da odluka o davanju saglasnosti na elaborat kao i odluka da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu prestaje da važi ukoliko nosilac projekta ne pribavi dozvolu ili odobrenje za izvođenje projekta u roku od dvije godine od dana dostavljanja odluke o davanju saglasnosti ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

U Zakonu o integriranom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine u članu 17 propisano je da se revizija dozvole obavezno vrši poslije svakih pet godina od njenog izdavanja.

(k) u vezi sa stavom 11, mjere koje se preduzimaju da se odredbe člana 6 primijene na odluke o tome da li dozvoliti namjerno ispuštanje genetski modifikovanih organizama u životnu sredinu.

Odgovor:

Zakonom o genetički modifikovanim organizmima u Poglavlju VI uređeno je pitanje namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu. Tako je članom 32 definisano da je podnosilac prijave dužan je da, prije namjernog uvođenja GMO, proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u životnu sredinu, pribavi odobrenje organa uprave nadležnog za zaštitu životne sredine (Agencija za zaštitu životne sredine). Agencija, prije izdavanja odobrenja, od podnosioca prijave zahtijevati dostavljanje dodatnih podataka. Podnosilac prijave se u prijavi može pozvati i na podatke ili rezultate namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu iz druge prijave podnesene organu uprave nadležnom za zaštitu životne sredine, ako ti podaci nijesu označeni kao tajna ili ako je pribavio pisanu saglasnost tog podnosioca. Odredbom člana 33 propisano je da je organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine dužan da po prijavi odluči u roku od 90 dana od dana prijema uredne prijave. Organ uprave će podnosioca prijave kojem je odobreno

namjerno uvođenje GMO, proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u životnu sredinu upisati u registar izdatih odobrenja namjernog uvođenja u životnu sredinu i, u roku od osam dana od dana upisa, podnosiocu prijave izdati rješenje o upisu. U članu 34 zabranjeno je uvođenje GMO u životnu sredinu u zaštićenim područjima, u područjima namijenjenim organskoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i u područjima za razvoj ekoturizma. Takođe je odredbom člana 35 propisano da je podnosilac prijave dužan da, u toku postupka odobravanja uvođenja GMO u životnu sredinu, bez odlaganja, obavijesti nadležni organ o svakoj izmjeni uslova od uticaja na procjenu rizika, nenamjernoj promjeni ili novoj informaciji i da predvidi strožije mjere u cilju zaštite zdravlja ljudi i životne sredine koje su navedene u prijavi. Kada organu uprave nadležnom za zaštitu životne sredine postanu dostupni, koji mogu da imaju značajan uticaj na procjenu rizika za zdravlje ljudi i životnu sredinu, procijenice te podatke, dostaviti ih na uvid javnosti i naložiti podnosiocu prijave da prilagodi uslove namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu ili obustavi namjerno uvođenje u životnu sredinu GMO i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO. Ukoliko u toku postupka uvođenja GMO u životnu sredinu subjekat u poslovanju GMO posumnja u postojanje višeg stepena rizika od procijenjenog, dužan je da, bez odlaganja, obustavi uvođenje GMO u životnu sredinu i obavijesti organ uprave (Agenciju). U članu 36 utvrđeno je da subjekat u poslovanju GMO dužan je da organu uprave nadležnom za zaštitu životne sredine dostavi izvještaj o toku namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu, u roku od 60 dana od dana uvođenja, kao i da u rokovima utvrđenim odobrenjem podnosi periodične izvještaje u pisanoj ili elektronskoj formi.

XVI. PREPREKE U SPROVOĐENJU ČLANA 6

Opišite sve prepreke na koje nailazite u sprovođenju bilo kojeg od stavova člana 6.

Odgovor:

- Postojeće institucionalne i druge kapacitete u nadležnim organima lokalnih samouprava potrebno je intenzivnije jačati u narednom periodu, kako bi se ostvarila zadovoljavajuća implementacija navedenog člana.

XVII. DALJE INFORMACIJE O PRAKTIČNOJ PRIMJENI ODREDBI ČLANA 6

Pružite dalje informacije o praktičnoj primjeni odredbi o učešću javnosti u odlukama o specifičnim aktivnostima iz člana 6, npr. da li postoje statistički podaci ili druge informacije o učešću javnosti u donošenju odluka o specifičnim aktivnostima ili o odlukama da se odredbe ovog člana ne primjenjuju na aktivnosti koje su predložene za svrhe nacionalne odbrane.

U toku 2012. godine u Agenciji za zaštitu životne sredine, je završeno ukupno 55 postupaka procjene uticaja na životnu sredinu. Od tog broja za 38 projekata je data saglasnost na elaborat procjene uticaja, za 17 projekata je donijeto rješenje da nije potrebna izrada Elaborata procjene uticaja.

U toku 2012 godine u lokalnim upravama je završeno ukupno 171 postupak procjene uticaja na životnu sredinu.

U skladu sa članom 3 stav 3 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, projekti namijenjeni odbrani ne podliježu postupku procjene uticaja.

Arhus centri Podgorica i Nikšić, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, 30.05.2012.godine, organizovali su Javnu raspravu o Nacrtu dozvole za upravljanje skladištem radioaktivnog otpada. Javna rasprava je organizovana sa ciljem da se građani Glavnog grada Podgorice upoznaju sa uticajem skladišta radioaktivnog otpada na životnu sredinu i zdravlje ljudi. Skladište se nalazi u namjenski urađenom objektu kod upravne zgrade Centra za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore, u Podgorici. Učešće u javnoj raspravi uzeli su predstavnici Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Ministarstva nauke, Ministarstva održivog razvoja i turizma, JU „CETI“, Agencije za zaštitu životne sredine, NVO „Green home“, Ekološkog pokreta „Ozon“, polaznici „Škole ekološkog aktivizma“ i mediji.

U toku 2013. godine u Agenciji za zaštitu životne sredine sprovedeno je ukupno 54 postupka procjene uticaja na životnu sredinu. Od ukupnog broja za 34 projekta je data saglasnost na elaborat procjene uticaja, za 1 nije data saglasnost na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu, za 17 projekata je donijeto rješenje da nije potrebna izrada Elaborata procjene uticaja, 1 zahtjev je odbačen kao neuredan.

Agencija za zaštitu životne sredine, u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, uz podršku Misije OSCE u Crnoj Gori u 2012.-2013.godine, realizovala je projekat pod nazivom „Strateška procjena uticaja na životnu sredinu i procjena uticaja na životnu sredinu - unapređenje sveobuhvatne implementacije u Crnoj Gori“. Na radionicama su uzele učešće sve zainteresovane strane od čijeg rada zavisi uspješnost primjene strateške i procjene uticaja na životnu sredinu na oba nivoa, a to su službenici opština zaduženi za pitanja životne sredine na lokalnom nivou, glavni administratori, predstavnici različitih Ministarstava čiji planovi, programi i strategije podliježu izradi strateške procjene uticaja, predstavnici Agencije za promociju stranih investicija i Unije poslodavaca, predstavnici ekoloških nevladinih organizacija kao i obrađivača izvještaja o strateškoj i elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu.

XVIII. WEBSITE ADRESE BITNE ZA SPROVOĐENJE ČLANA 6

Navedite relevantne web site adrese, ako ih ima

Odgovor:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma: <http://www.mrt.gov.me/>

Agencija za zastitu životne sredine: <http://www.epa.org.me/>

Aarhus centri Crne Gore: <http://www.arhuscentri.me/>

XIX. PRAKTIČNE I/ILI DRUGE ODREDBE O UČEŠĆU JAVNOSTI U TOKU IZRADE PLANOVA I PROGRAMA KOJI SE ODNOSE NA ŽIVOTNU SREDINU NA OSNOVU ČLANA 7

Navedite odgovarajuće praktične i/ili druge odredbe koje omogućavaju učešće javnosti u toku pripreme planova i programa koji se odnose na životnu sredinu, shodno članu 7. Opišite transponovanje relevantnih definicija iz člana 2 i zahtjeva u pogledu nediskriminacije iz člana 3, stav 9.

Odgovor:

Transpozicija odredaba o učešću javnosti u toku pripreme planova i programa koji se odnose na životnu sredinu iz člana 7 Arhuske konvencije obezbjeđuje se kroz veći broj propisa u CG i to:

- Ustav Crne Gore (Sl. List CG br. 01/07)
- Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG”, broj 48/08, 40/10).
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG”, br. 80/05, „Sl. list CG”, br. 40/10, 27/13),
- Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Sl.list RCG”, br. 80/05 i „Sl. List CG”, br. 54/09),
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG”, br. 80/05 "Sl. list CG", br. 59/11),
- Zakon o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br 51/08, 62/13),
- Zakonom o šumama ("Sl. list Crne Gore", br. 74/10)
- Zakonom o vodama ("Sl. list RCG", br. 27/07, "Sl. list CG", br. 32/11, 47/11)
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 1/14)
- Zakon o genetički modificovanim organizmima ("Sl. list Crne Gore", br. 22/08),
- Zakon o upravljanju otpadom ("Sl. list Crne Gore", br. 64/11)
- Zakon o zaštiti vazduha ("Sl.list CG", br. 25/10),
- Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 51/08, 40/10, 47/11, 35/13, 39/13)
- Zakon o zabrani diskriminacije("Sl. list Crne Gore", br. 46/10),
- Uredba o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona (Sl.list CG 12/12),
- Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija ("Sl.list CG" br 7/12)

Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu u članu 7 date su sljedeće definicije: planovi ili programi; strateška procjena uticaja planova ili programa na životnu sredinu; izvještaj o strateškoj procjeni;javnost; zainteresovana javnost; zainteresovani organi i organizacije.

b) Upućujemo na odredbe člana 8 Ustava Crne Gore i čl.1 i 2 Zakona o zabrani diskriminacije.

XX. MOGUĆNOSTI ZA UČEŠĆE JAVNOSTI U PRIPREMI POLITIKE KOJA SE ODNOSI NA ŽIVOTNU SREDINU, PREDVIĐENE U ČLANU 7

Objasnite mogućnosti koje su predviđene za učešće javnosti u pripremi politike koja se odnosi na životnu sredinu, shodno članu 7.

Odgovor:

Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu u članu 5 propisano je da se strateška procjena vrši za planove ili programe kad postoji mogućnost da njihova realizacija izazove znatne posledice po životnu sredinu. Izrada strateške procjene je obavezna za planove ili programe iz oblasti poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, lovstva, energetike, industrije, uključujući rudarstvo, saobraćaja, turizma, regionalnog razvoja, telekomunikacija, upravljanja otpadom, upravljanja vodama, upravljanja morskim dobrom, urbanističkog ili prostornog planiranja ili korišćenja zemljišta, a koji daju okvir za budući razvoj projekata koji podliježu izradi procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa posebnim aktom, kao i za one planove i programe koji, s obzirom na područje u kome se realizuju, mogu uticati na zaštićena područja, prirodna staništa i očuvanje divlje flore i faune. Odluku o potrebi izrade strateške procjene za planove ili programe, kojima je predviđeno korišćenje manjih površina na lokalnom nivou ili u slučaju manjih izmjena planova ili programa koje ne zahtijevaju propisani postupak usvajanja, kao i za planove ili programe koji nijesu navedeni, donosi organ nadležan za pripremu plana ili programa ako, prema kriterijumima propisanim ovim zakonom, utvrdi da postoji mogućnost značajnih uticaja na životnu sredinu. Strateška procjena se ne vrši za planove i programe namijenjene odbrani zemlje, za planove ublažavanja i otklanjanja posljedica elementarnih nepogoda i za finansijske i budžetske planove.

Ovim zakonom propisano je da odluku o izradi strateške procjene donosi organ nadležan za pripremu plana ili programa, po prethodno pribavljenom mišljenju organa nadležnog za poslove zaštite životne sredine, organa nadležnog za poslove zdravlja i drugih zainteresovanih organa i organizacija. Odluku o izradi strateške procjene donosi organ nadležan za pripremu plana ili programa istovremeno sa odlukom o pripremi plana ili programa. Takođe ukazujemo da je Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata definisano da ako se strateška procjena uticaja na životnu sredinu izrađuje za planski dokument, u skladu sa posebnim propisima, odluka o tome donosi se istovremeno sa donošenjem odluke o izradi planskog dokumenta (član 31), a u članu 42 propisano je da se izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu stavlja na javnu raspravu istovremeno sa stavljanjem na javnu raspravu nacrtu planskog dokumenta.

Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu je regulisano učešće javnosti u fazi odlučivanja o davanju saglasnosti na Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja. Članom 19 istog zakona, definisano je da organ nadležan za pripremu plana ili programa (nadležan i za sprovođenje strateške procjene) obavještava javnost i zainteresovanu javnost o načinu i rokovima uvida u sadržinu izvještaja o strateškoj procjeni i dostavljanja mišljenja, kao i vremenu i mjestu održavanja javne rasprave. Javna rasprava se može održati najranije 30 dana od dana obavještavanja javnosti i zainteresovane javnosti, i istu sprovodi organ nadležan za pripremu plana ili programa. Shodno odredbama člana 20, organ nadležan za pripremu plana ili programa u roku od 30 dana od dana završetka javne rasprave izrađuje Izvještaj o učešću zainteresovanih organa i organizacija i javnoj raspravi, koji sadrži mišljenja dostavljena u toku javnog uvida i javne rasprave o izvještaju o strateškoj procjeni uticaja i sadrži obrazloženja o svim prihvaćenim ili neprihvaćenim mišljenjima. Dalje, u skladu sa članom 21 zakona Izvještaj o učešću zainteresovanih organa i organizacija i javnoj raspravi zajedno sa Izvještajem o strateškoj procjeni uticaja, organ nadležan za pripremu plana ili programa dostavlja organu nadležnom za zaštitu životne sredine na saglasnost. Ukoliko implementacija plana ili programa može imati negativni uticaj na životnu sredinu druge

države ili ako druga država čija životna sredina može biti značajno ugrožena to zatraži, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine, u postupku učešća zainteresovanih organa i organizacija i javnosti, u što kraćem roku, a najkasnije kada bude informisao svoju javnost, dostavlja drugoj državi na mišljenje informacije o planu ili programu.

Takođe upućujemo na odredbe sledećih zakona:

Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, član 6, 10, 41, 42, 43, 44 i 45

Zakon o zaštiti vazduha, član 42

Zakon o zaštiti prirode, član 109

Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, član 16 i 18

Zakon o šumama, član, 16, 17 i 30

Zakon o vodama, član 3, 30 i 31.

XXI. PREPREKE U SPROVOĐENJU ČLANA 7

Opišite sve prepreke na koje nailazite u sprovođenju člana 7.

Odgovor:

U postupku izrade planskog dokumenta zainteresovanim korisnicima prostora data je mogućnost da podnose inicijative za planiranje određenih sadržaja na pojedinim lokalitetima, u formi zahtjeva Ministarstvu, kroz anketu korisnika prostora ili u toku održavanja javne rasprave.

Učešće javnosti pri izradi planskih dokumenata doprinosi kvalitetu dokumenata i, istovremeno, podizanju nivoa svijesti o značaju poslova uređenja prostora.

Učešće javnosti u procesu izrade planskih dokumenata sve je naglašenije. Građani postaju svjesni da svojim aktivnim učešćem na javnim raspravama, dajući primjedbe i iznoseći svoja mišljenja, postaju aktivni sudionici u procesu izrade planskih dokumenata, čime doprinose rješavanju pitanja od ličnog ali i javnog interesa.

Javne rasprave po državnim planskim dokumentima traju po 30 dana; oglašavaju se u štampanom mediju; vrši se uvid u nacrt plana sa strateškom procjenom; obezbjeđuje se uvid u elektronsku verziju plana putem web - sajta Ministarstva; održavaju se okrugli stolovi.

XXII. DALJE INFORMACIJE O PRAKTIČNOJ PRIMJENI ODREDBI ČLANA 7

Pružite dalje informacije o praktičnoj primjeni odredbi odredbi o učešću javnosti u odlukama o specifičnim aktivnostima iz člana 7.

Odgovor:

- Na nivou Agencije za zaštitu životne u toku 2012.godine izdata je 1 Saglasnost na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja.

Na lokalnom nivou je u toku 2012.godine sprovedeno ukupno 49 postupaka za davanje saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja.

U 2013. godini u Agenciji za zaštitu životne sredine izdato 5 saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

U postupku donošenja planova i programa nadležni organ za pripremu plana ili programa obezbjeđuje učešće javnosti na način što:

- objavljuje na web sajtu nacrt plana ili programa sa izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, sa pozivom za dostavljanje primjedbi, mišljenja i komentara.
- obavještava javnost i zainteresovanu javnost o načinu i rokovima uvida u sadržinu izvještaja o strateškoj procjeni i dostavljanju mišljenja, kao i vremenu i mjestu održavanja javne rasprave.
- Dostavljena mišljenja se uzimaju u obzir prilikom donošenja odluka u postupku strateške procjene, sa obrazloženjem o svim prihvaćenim ili neprihvaćenim mišljenjima.

U Podgorici 14 -15 februara 2013.godine - Regionalni centar za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu (REC) u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, u okviru projekta „Izgradnja kapaciteta za sprovođenje Arhuske konvencije i podrška razvoja PRTR sistema u Južnoj i Jugoistočnoj Evropi” organizovali su 14 -15 februara 2013.godine u Podgorici, seminar na temu „*Kako organizovati uspješan proces učešća javnosti*“, finansiranog od strane Finske. Na seminaru su bili prisutni predstavnici: Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za zaštitu životne sredine, Arhus centara, organa lokalne uprave nadležnih za poslove životne sredine.

U Podgorici je 8.-9. aprila 2013.godine održana Regionalna radionica „Postizanje konsenzusa i tehnike medijacije u pitanjima zaštite životne sredine”, koju je organizovala Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju u Evropi (OEBS) u saradnji sa Regionalnim centrom za životnu sredinu za Centralnu i Istočnu Evropu (REC), u okviru Inicijative životna sredina i bezbjednosti (ENVSEC). Radionici su prisustvovali predstavnici državnih institucija i Arhus centara iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine i Abanije.

XXIII. WEBSITE ADRESE BITNE ZA SPROVOĐENJE ČLANA 7

Navedite relevantne web site adrese, ako ih ima:

Odgovor:

Vidjeti internet adrese navedene za član 3.

XXIV. NAPORI NA PROMOVISANJU UČEŠĆA JAVNOSTI U TOKU IZRADE PROPISA I PRAVILA KOJA IMAJU ZNAČAJAN UTICAJ NA ŽIVOTNU SREDINU SHODNO ČLANU 8

Opisati napore koji su uloženi u promovisanje efektivnog učešća javnosti u toku pripreme izvršnih propisa od strane organa javne vlasti i drugih opšte primjenjivih zakonski obavezujućih pravila koja mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu, shodno članu 8. U mjeri u kojoj je to moguće, opišite transponovanje relevantnih definicija iz člana 2 i zahtjeva u pogledu nediskriminacije iz člana 3, stav 9.

Odgovor:

Upućujemo na odredbe člana 80, 97 i 98 Zakona o državnoj upravi.

Tokom 2012 godine donijete su dvije nove uredbe kojima je obezbijeđeno efektivnije učešće javnosti u pripremi zakona, strategija i drugih akata:

- Uredba o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona (Sl.list CG 12/12), kojom je obezbijeđeno konsultovanje organa, organizacija, udruženja i pojedinaca (zainteresovana javnost) u početnoj fazi pripreme zakona i raspravu o tekstu zakona. Ovom uredbom propisano je da konsultovanje zainteresovane javnosti ne može biti kraće od 20 dana, dok rok za raspravu o samom tekstu zakona ne može biti kraći od 40 dana. Javni poziv za učešće u postupku javne rasprave se objavljuje na internet stranici ministarstva, portalu e-uprave i jednom štampanom mediju koji izlazi na teritoriji Crne Gore. Nakon završetka rasprave ministarstvo sačinjava izvještaj o javnoj raspravi, koji sadrži naročito podatke o predlozima i sugestijama koji su prihvaćeni i predlozima i sugestijama koji nijesu prihvaćeni, sa obrazloženjem razloga. Sastavni dio izvještaja o javnoj raspravi čine izvještaj o konsultacijama sa zainteresovanom javnošću i izvještaj o međuresorskim konsultacijama, ako su obavljene tokom rasprave. Izvještaj je javan.

- Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija ("Sl.list CG" br 7/12), kojom se utvrđuje način i postupak ostvarivanja saradnje ministarstava i drugih organa državne uprave i nevladinih organizacija, kao i kriterijumi i postupak izbora predstavnika nevladinih organizacija u radne grupe i druga tijela koja obrazuju organi državne uprave.

XXV. PREPREKE U SPROVOĐENJU ČLANA 8

Opišite sve prepreke na koje nailazite u sprovođenju člana 8.

Odgovor:

Član 8 Arhuske konvencije predviđa da će ugovorne strane »nastojati« da promovišu efektivno učešće javnosti u postupku donošenja propisa koji mogu da imaju značajan uticaj na životnu sredinu. Iako odredba ne koristi imperativ u pogledu obaveze javnih vlasti, treba je tumačiti u prilog učešća javnosti. Pojam »propisi« treba široko tumačiti i on obuhvata kako zakone, tako i podzakonske akte koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu. Mjere koje treba preduzeti u cilju omogućavanja učešća javnosti obuhvataju: utvrđivanje razumnih vremenskih okvira za različite faze odlučivanja, objavljivanje i stavljanje na drugi način javnosti na raspolaganje nacrti akata i uključivanje javnosti u proces odlučivanja kroz javnu raspravu, bilo direktno ili putem konsultativnih zastupničkih tijela.

XXVI. DALJE INFORMACIJE O PRAKTIČNOJ PRIMJENI ODREDBI ČLANA 8

Pružite dalje informacije o praktičnoj primjeni odredbi o učešću javnosti u oblasti koja je obuhvaćena članom 8.

Odgovor:

U cilju obezbjeđenja učešća javnosti i nevladinih organizacija u postupku pripreme zakona, strategija i drugih akata Ministarstvo redovno:

- upućuje javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata u sastav radne grupe za izradu predloga zakona ili drugog podzakonskog akta;
- organizuje javne rasprave prilikom izrade zakona, strateških i planskih dokumenata i dr;
- objavljuje tekstove nacrtu propisa na internet stranicama Ministarstva i Arhus centara, sa pozivom za dostavljanje primjedbi, komentara i sugestija.

U cilju obezbjeđenja učešća javnosti i nevladinih organizacija u postupku pripreme zakona, strategija i drugih akata Ministarstvo- Sektor za životnu sredinu je tokom 2012. i 2013.godine: objavilo 41 javni poziv za učešće NVO u radu na izradi teksta zakona i podzakonskih akata iz oblasti životne sredine. Tako su u ovom periodu organizovane javne rasprave za: Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, Predlog zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, Predlog zakona o nacionalnim parkovima, Nacionalnu strategiju upravljanja kvalitetom vazduha... Za navedene propise i dokumenta sprovedena je javna rasprava preko mreže Arhus centara, kao glavnog instrumenta u širenju informacija, gdje su javnost, zainteresovana javnost, organi i organizacije, NVO sektor bili obaviješteni i pozvani da se uključe u javnu raspravu i da daju svoja mišljenja, primjedbe i sugestije.

XXVII. WEBSITE ADRESE BITNE ZA SPROVOĐENJE ČLANA 8

Navedite relevantne web site adrese, ako ih ima:

Odgovor:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma: <http://www.mrt.gov.me/>

Agencija za zaštitu životne sredine: <http://www.epa.org.me/>

Arhus centri Crne Gore www.arhuscentri.me

Skupština Crne Gore: <http://www.skupstina.me/>

Ministarstvo pravde: <http://www.mpa.gov.me/>

Službeni list Crne Gore: <http://www.sllistcg.me>

XXVIII. ZAKONSKE, REGULATORNE I DRUGE MJERE ZA SPROVOĐENJE ODREDBI O PRISTUPU PRAVOSUĐU IZ ČLANA 9

Navedite zakonodavne, regulatorne i druge mjere za realizaciju odredbi o pristupu pravosuđu iz člana 9.

Odgovor:

Transpozicija odredaba o pristupu pravosuđu iz člana 9 Arhuske konvencije obezbjeđuje se kroz veći broj propisa u CG i to:

- Ustav Crne Gore (Sl. List CG br. 01/07)
- Zakon o državnom tužilaštvu ("Sl.list RCG", br 69/03, "Sl.list CG", br. 40/08)
- Krivični zakonik (Sl list RCG br.70/03,7/04,47/06 i "Sl. list Crne Gore", br. 40/08 , 25/10 , 73/10, 32/11, 64/11, 40/13, 56/13)
- Zakonik o krivičnom postupku ("Sl. list CG", br.57 /09, 49/10)

- Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela ("Sl.list RCG", br.2/07, 13/07, „Sl.list CG“, br. 73/10,30/12)
- Zakon o prekršajima ("Sl. list Crne Gore", br. 01/11, 06/11, 39/11)
- Zakon o parničnom postupku ("Sl list RCG" br. 22/04, 28/05, 76/06)
- Zakonom o Ustavnom sudu ("Sl list CG"br. 64/08, 46/13, 51/13)
- Zakonom o sudovima ("Sl.list RCG", br 5/02, 49/04, i "Sl.list CG", br. 22/08, 39/11, 46/13)
- Zakon o inspekcijskom nadzoru ("Sl list RCG"br. 39/03, „Sl.list CG“, br. 76/09,57/11)
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama („Sl.list CG“, br. 44/12),
- Zakon o opštem upravnom postupku ("Sl. list RCG", br.60/03, „Sl.list CG“, br 32/11)
- Zakonom o upravnom sporu ("Sl list RCG"br. 60/03, „Sl.list CG“, br 32/11)
- Zakon o državnoj upravi („Sl. list RCG", br.38/03, "Sl.list CG", br .22/08, 42/11)
- Zakon o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG", br.42/03... „SL.list CG“, br. 88/09)
- Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore", br. 39/11, 50/11, 66/12)
- Zakon o zabrani diskriminacije("Sl. list Crne Gore", br. 46/10),
- Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG“ broj 48/08, 40/10).
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG", br. 80/05, „Sl.list CG", br. 27/13),
- Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („Sl.list RCG", br. 80/05 i „Sl. List CG“, br. 54/09),
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG", br. 80/05, „Sl.list CG", br. 59/11), ,
- Zakon o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br 51/08, 62/13),
- Zakon o genetički modificovanim organizmima ("Sl. list Crne Gore", br. 22/08),
- Zakon o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 64/11)
- Zakon o zaštiti vazduha ("Sl.list CG", br. 25/10),
- Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 51/08, 40/10, 47/11, 35/13, 39/13)
- Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći ("Sl.list CG", br. 20/11).

Objasnite kako se sprovodi svaki stav člana 9. Opišite transponovanje odgovarajućih definicija iz člana 2 i zahtjev u pogledu nediskriminacije iz člana 3, stav 9.

Odgovor:

Upućujemo na odredbe čl. 8, 20 i 23 Ustava Crne Gore; čl. 1 i 2 Zakona o zabrani diskriminacije; član 42 Zakona o životnoj sredini; čl. 20 i 24 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Takođe opišite, naročito:

(a) u vezi sa stavom 1, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da:

(i)svako lice koje smatra da njegov zahtjev za dobijanje informacija iz člana 4 nije tretiran u skladu sa odredbama tog člana ima pristup proceduri preispitivanja pred sudom ili drugim nezavisnim i nepristrasnim tijelom ustanovljenim zakonom;

Odgovor:

Shodno **Zakonu o slobodnom pristupu informacijama** u članu 34 definisano je da protiv akta organa vlasti o zahtjevu za pristup informaciji, podnosilac zahtjeva i drugo zainteresovano lice može izjaviti žalbu nezavisnom nadzornom organu nadležnom za zaštitu podataka o ličnosti i pristup informacijama - Agenciji za zaštitu podataka o ličnosti i pristup informacijama. Agencija je dužna da po žalbi na akt o zahtjevu za pristup informaciji donese rješenje i dostavi ga podnosiocu žalbe, u roku od 15 dana od dana podnošenja žalbe.

U članu 44 ovog zakona propisano je da podnosilac zahtjeva za pristup informaciji i drugo zainteresovano lice ima pravo na sudsku zaštitu u upravnom sporu, i da je postupak po tužbi u vezi sa pristupom informacijama hitan. Dakle, protiv konačnog rješenja po zahtjevu za pristup informaciji može se tužbom pokrenuti upravni spor, a postupak po tužbi je hitan. Ovim članom je omogućena dalja zaštita osnovnih prava i sloboda i ta zaštita istovremeno je i zaštita javnog interesa, zaštitna prava građana i zaštita načela istine.

U pogledu mogućnosti upotrebe žalbe u pravnom postupku Zakonom o opštem upravnom postupku članom 219 propisano je da svaki pojedinac ili organizacija koje smatra da mu je pravo povrijeđeno odlukom koju je donio prvostepeni organ može podnijeti žalbu drugostepenom organu. Žalba je redovno pravno sredstvo koje inicira drugostepeni upravni postupak kao postupak kontrole rada prvostepenog organa. Bez žalbe nema ovog vida kontrole, jer se drugostepeni postupak ne može pokrenuti niti voditi po službenoj dužnosti.

Ovo je zakon kojim se uređuje opšti upravni postupak i ukoliko posebnim propisima u oblasti životne sredine nijesu uređena sva pitanja, u postupku odlučivanja shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona.

Zakonom o upravnom sporu propisano je da svaki pojedinac ili organizacija može protiv upravnog ili drugog akta koji je donijet u drugom stepenu, a čijom odlukom nije zadovoljan, podnijeti tužbu Upravnom sudu Crne Gore (član 7 i član 15).

(ii) u slučajevima kada je obezbijeđeno pravo preispitivanja pred sudom, takvo lice ima mogućnost pokretanja besplatne ili jeftine, zakonski ustanovljene ubrzane procedure ponovnog razmatranja od strane organa javne vlasti ili nezavisnog i nepristrasnog tijela, osim suda;

Odgovor:

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama u članu 31 propisano je da organ vlasti dužan, po zahtjevu za pristup informaciji, donijeti rješenje i dostaviti ga podnosiocu zahtjeva odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva. Izuzetno, u slučaju kada je to potrebno radi zaštite života ili slobode lica, organ vlasti dužan je rješenje donijeti i dostaviti ga podnosiocu zahtjeva odmah, a najkasnije u roku od 48 časova od podnošenja zahtjeva.

Ako je obim traženih informacija veliki, ako se traži pristup informaciji koja sadrži podatak koji je označen stepenom tajnosti, ili ako pronalaženje tražene informacije zahtijeva pretraživanje velikog broja dokumenata, tako da bi pristup informaciji u

propisanom roku nerazumno omeo redovno poslovanje organa vlasti, rok za donošenje i dostavljanje rješenja može se produžiti za 8 dana.

Takođe je članom 32 propisano da je organ vlasti dužan da izvrši rješenje kojim se dozvoljava pristup informaciji u roku od tri radna dana od dana dostavljanja rješenja podnosiocu zahtjeva, odnosno u roku od pet dana od dana kada je podnosilac zahtjeva dostavio dokaz o uplati troškova postupka, ako su oni rješenjem određeni.

Shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama na zahtjev za pristup informaciji ne plaća se taksa, a podnosilac zahtjeva snosi samo stvarne troškove organa vlasti koji se odnose na kopiranje, skeniranje i dostavljanje tražene informacije, što je uređeno Uredbom o naknadi troškova u postupku za pristup informacijama ("Sl.list CG"br. 2/07).

Ako je podnosilac zahtjeva lice sa invaliditetom i lice u stanju socijalne potrebe, troškove postupka za pristup informaciji snosi organ vlasti.

Zakonom o opštem upravnom postupku u članu 13 propisano je da se postupak mora voditi bez odugovlačenja i sa što manje troškova za stranku i druge učesnike u postupku, ali tako da se pribave svi dokazi potrebni za pravilno i potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja. Članom 103 stav 3 je propisano da kada je postupak koji je pokrenut po službenoj dužnosti završen povoljno za stranku, troškove postupka snosi organ koji je postupak pokrenuo. Odredbama člana 110 definisano je da organ koji vodi postupak može osloboditi stranku od plaćanja troškova u cjelini ili djelimično, ako nađe da ih ne može podnijeti bez štete po svoje nužno izdržavanje, odnosno po nužno izdržavanje svoje porodice. Strani državljani oslobodiće se od plaćanja troškova kada je to predviđeno međunarodnim ugovorom, a ako takvog ugovora nema, pod uslovom uzajamnosti.

Članom 212 Zakona o opštem upravnom postupku propisano je da kada se postupak pokreće povodom zahtjeva stranke, odnosno po službenoj dužnosti, ako je to u interesu stranke, a prije donošenja rješenja nije potrebno sprovoditi poseban ispitni postupak, niti postoje drugi razlozi zbog kojih se ne može donijeti rješenje bez odlaganja (rješavanje prethodnog pitanja i dr.), organ je dužan da donese rješenje i dostavi ga stranci što prije, a najkasnije u roku od 20 dana od dana predaje urednog zahtjeva, odnosno od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok. U ostalim slučajevima, kada se postupak pokreće povodom zahtjeva stranke, odnosno po službenoj dužnosti, ako je to u interesu stranke, organ je dužan da donese rješenje i dostavi ga stranci najkasnije u roku od jednog mjeseca, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok. Ako organ protiv čijeg je rješenja dopuštena žalba ne donese rješenje i ne dostavi ga stranci u propisanom roku, stranka ima pravo na žalbu kao da je njen zahtjev odbijen. Ako žalba nije dopuštena, stranka može neposredno pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom, u skladu sa zakonom kojim se uređuje upravni spor.

(iii) konačne odluke shodno ovom stavu budu obavezujuće za organ javne vlasti koji posjeduje informacije i da su razlozi navedeni u pismenoj formi, barem kada se odbija dostupnost informacija;

Odgovor:

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama u članu 30 stav 3 definisano je da rješenje kojim se odbija zahtjev za pristup informaciji sadrži detaljno obrazloženje razloga zbog kojih se ne dozvoljava pristup traženoj informaciji. Odredbama člana 38 ovog zakona je utvrđeno da je Agencija dužna da po žalbi na akt o zahtjevu za pristup

informaciji donese rješenje i dostavi ga podnosiocu žalbe, u roku od 15 dana od dana podnošenja žalbe.

(b) mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da u okviru nacionalnog zakonodavstva, pripadnici zainteresovane javnosti koji ispunjavaju kriterijume iz stava 2 imaju pristup proceduri preispitivanja pred sudom i/ili drugim nezavisnim i nepristrasnim, zakonski ustanovljenim tijelom, u cilju pobijanja materijalne i procesne zakonitosti bilo koje odluke, činjenja ili nečinjenja prema odredbama člana 6;

Odgovor:

Zakonom o upravnom sporu propisano je da svaki pojedinac ili organizacija može protiv upravnog ili drugog akta koji je donijet u drugom stepenu, a čijom odlukom nije zadovoljan, podnijeti tužbu Upravnom sudu Crne Gore (član 7 i član 15).

Shodno članu 44 Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisano je da podnosilac zahtjeva za pristup informaciji i drugo zainteresovano lice ima pravo na sudsku zaštitu u upravnom sporu, i da je postupak po tužbi u vezi sa pristupom informacijama hitan.

Zakonom o prekršajima, u članu 107 propisano je da prekršajni postupak u prvom stepenu vodi sudija pojedinac, a u drugostepenom postupku sud odlučuje u vijeću sastavljenom od troje sudija.

Zakonom o prekršajima je data mogućnost inspektoru da izda prekršajni nalog izvršiocu prekršaja na licu mjesta. Izdavanjem prekršajnog naloga veliki broj predmeta se rješava van suda. Sporazumom o prihvatanju odgovornosti i sankcije između ovlašćenog organa i okrivljenog pojednostavljuje se i ubrzava prekršajni postupak. U slučaju izdavanja prekršajnog naloga inspektor kažnjava subjekta nadzora minimalno propisanom kaznom kada je kazna propisana u rasponu. Kada je kazna određena u fiksnom iznosu za neki prekršaj inspektor je u obavezi da kada utvrdi postojanje takvog prekršaja da odmah izda prekršajni nalog bez mogućnosti da podnose zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Zakonom o životnoj sredini je propisana zaštita svih segmenata životne sredine uključujući i pravo na sudsku zaštitu u ovoj oblasti. Tako je odredbama člana 42 ovog Zakona propisano, između ostalog, da „svako pravno ili fizičko lice koje smatra da mu je, zbog prirode, lokacije i uticaja zahvata ili zbog djelatnosti drugog pravnog lica i preduzetnika, povrijeđeno pravo na zdravu životnu sredinu ima pravo na sudsku zaštitu, u skladu sa zakonom”.

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu pravo na žalbu regulisano je odredbama člana 14 i 25 ovog zakona.

Zakonom o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanju životne sredine – pravo na žalbu uređeno je odredbama člana 14 i člana 21 ovog zakona.

Zakonom o upravljanju otpadom pravo na žalbu uređeno je odredbama člana 36 ovog zakona.

Zakonom o genetički modificovanim organizmima pravo na žalbu uređeno je odredbama člana 5 ovog zakona. Naime, protiv prvostepenog rješenja organa uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine u oblasti GMO žalba se može izjaviti ministarstvu nadležnom za poslove zaštite životne sredine (član 5 stav 3 u vezi sa članom 10 stav 1 alineja 6).

(c) u vezi sa stavom 3, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da u slučajevima kada ispunjavaju eventualne kriterijume utvđene nacionalnim

zakonodavstvom, pripadnici javnosti imaju pristup upravnim ili sudskim postupcima u cilju pobijanja činjenja ili nečinjenja od strane fizičkih lica i organa javne vlasti koja su u suprotnosti sa odredbama njihovog nacionalnog zakonodavstva koje se odnose na životnu sredinu;

Odgovor:

U pravnom sistemu Crne Gore svakom pojedincu ili pravnom licu obježbjedena je sudska ili upravna zaštita u postupcima u kojima se odlučuje o njihovim pravima i obavezama. Postupci koji se vode pred sudovima, uređeni su nizom propisa u oblasti sudske zaštite. Takodje je utvrđena i obaveza sudova da postupaju zakonito objektivno i blagovremeno kada odlučuju u pravnim stvarima za koje su nadležni, što je utvrđeno odredbama člana 4 Zakona o sudovima, kojima je propisano da svako ima pravo da se obrati sudu radi ostvarivanja svojih prava i da su svi jednaki pred sudom (član 5); da je rad suda javan, izuzev u slučajevima predviđenim zakonom (član 6); da svako ima pravo na nepristrasno suđenje u razumnom roku (član 7).

Pored odgovornosti fizičkih lica u crnogorskom nacionalnom zakonodavstvu Zakonom o odgovornosti pravnih lica za krivična djela utvrđena je i odgovornost pravnih lica za počinjeno krivično djelo i to po principu objektivne odgovornosti.

Tako je u okviru nadležnosti ovog Ministarstva utvrđeno da po žalbi podnesenoj protiv rješenja koje je u prvostepenom upravnom postupku donijela Agencija za zaštitu životne sredine odlučuje ovo ministarstvo.

Samo zakonom može se propisati da u pojedinim upravnim stvarima žalba nije dopuštena i to, ako je na drugi način obezbijedena zaštita prava i pravnih interesa stranke, odnosno zaštita zakonitosti. Protiv rješenja donešenog u drugom stepenu žalba nije dopuštena.

Zakonom o upravnom sporu propisano je da svaki pojedinac ili organizacija može protiv upravnog ili drugog akta koji je donijet u drugom stepenu, a čijom odlukom nije zadovoljan, podnijeti tužbu Upravnom sudu Crne Gore (član 7 i član 15). To znači da ovaj zakon u sistem upravno sudske zaštite uvodi, pored upravnih stvari i druge pravne stvari, čime u potpunosti učvršćuje sistem generalne sudske zaštite protiv svih akata uprave.

Krivični postupak se vodi pred nadležnim sudom u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku. Krivični postupak se pokreće i vodi po optužbi ovlašćenog tužioca. Za krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti ovlašćeni tužilac je državni tužilac, a za krivična djela za koja se goni po privatnoj tužbi ovlašćeni tužilac je privatni tužilac. Zakon propisuje da svako treba da prijavi krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti, a samo izuzetno, kada je to zakonom propisano i po privatnoj tužbi.

(d) u vezi sa stavom 4, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da:

(i) procedure iz stava 1, 2 i 3 obezbjeđuju adekvatnu i efektivnu pravnu zaštitu;

(ii) te procedure ispunjavaju i druge zahtjeve iz ovog stava;

Odgovor:

Ustavom Crne Gore u članu 32 propisano je da svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim

sudom. Odredbama člana 120 definisano je da je rasprava pred sudom javna i presude se izriču javno kao i da sud izuzetno, može isključiti javnost sa rasprave ili njenog dijela.

Zakonom o opštem upravnom postupku u članu 12 propisano je da protiv rješenja donešenog u prvom stepenu stranka ima pravo na žalbu. Samo zakonom može se propisati da u pojedinim upravnim stvarima žalba nije dopuštena i to, ako je na drugi način obezbijeđena zaštita prava i pravnih interesa stranke, odnosno zaštita zakonitosti. Protiv rješenja donešenog u drugom stepenu žalba nije dopuštena. Odredbom člana 242 utvrđeno je da se rješenje po žalbi mora donijeti i dostaviti stranci što prije, a najkasnije u roku od dva mjeseca od dana predaje žalbe, ako posebnim zakonom nije određen kraći rok.

Takođe upućujemo na odredbe člana 375 i 378 Zakonika o krivičnom postupku i odredbe člana 47 Zakona o prekršajima.

(e) u vezi sa stavom 5, mjere koje su preduzete kako bi se osiguralo da su javnosti dostupne informacije o mogućnosti pokretanja upravnih i sudskih postupaka za preispitivanje.

Odgovor:

Ustavom Crne Gore u članu 21 utvrđeno je da svako ima pravo na pravnu pomoć, te da pravnu pomoć pruža advokatura, kao nezavisna i samostalna profesija, i druge službe. Pravna pomoć može biti besplatna, u skladu sa zakonom.

Skupština Crne Gore je u aprilu 2011 godine donijela Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći i ocijenila da će uspostavljanje sistema besplatne pravne pomoći doprinijeti daljem jačanju pristupa pravdi i obezbjeđenju pravne jednakosti, koja je osnovni princip pravne države. U članu 1 ovog zakona propisano je da se radi ostvarivanja prava na pravično suđenje fizičkom licu koje prema svom imovnom stanju nije u mogućnosti da ostvari pravo na sudsku zaštitu bez štete po nužno izdržavanje sebe i svoje porodice obezbjeđuje besplatna pravna pomoć, u skladu sa ovim zakonom. Besplatna pravna pomoć podrazumijeva obezbjeđivanje potrebnih sredstava za potpuno ili djelimično pokrivanje troškova pravnog savjetovanja, sastavljanja pismena, zastupanja u postupku pred sudom, Državnim tužilaštvom i Ustavnim sudom Crne Gore i u postupku za vansudsko rješavanje sporova, kao oslobađanje od plaćanja troškova sudskog postupka (član 2).

Odredbe o pravnoj pomoći sadržane su i u više zakona, koji regulišu samo pojedine vidove pravne pomoći. Tako je odredbama člana 33 Zakona o lokalnoj samoupravi utvrđeno da opština, između ostalog, vrši i poslove organizovanja i obavljanja poslova pružanja pravne pomoći građanima.

Zakonom o prekršajima u članu 103 je utvrđeno da okrivljeno ili drugo lice koje učestvuje u postupku, a iz neznanja bi moglo da propusti neku radnju ili da zbog toga ne koristi svoja prava, sud će poučiti o pravima koja mu po ovom zakonu pripadaju, kao i o posljedicama propuštanja radnje.

Takođe je Zakonom o opštem upravnom postupku u članu 14 propisano da će se organ koji vodi postupak starati da neznanje i neukost stranke i drugih učesnika u postupku ne budu na štetu prava koja im po zakonu pripadaju.

XXIX. PREPREKE U SPROVOĐENJU ČLANA 9

Opišite sve prepreke na koje nailazite u sprovođenju bilo kojeg od stavova člana 9.

Odgovor:

U sprovođenju efikasne kaznene politike u oblasti životne sredine Crna Gora dijeli iste probleme koje imaju i zemlje u okruženju, a slični problemi, istina u manjoj mjeri javljaju i u mnogo razvijenim zemljama, pa i zemljama članicama Evropske unije. Do ovih nalaza se došlo u okviru projekta CARDS regionalni projekat za Zapadni Balkan, posvećenih problemima u radu inspekcijskih službi nadležnih za zaštitu životne sredine i saradnji sa državnim organima.

U probleme koje se tiču odnosa nadležnih organa spadaju: teškoće inspekcijskih službi nadležnih za zaštitu životne sredine u prikupljanju dokaza i u obavještavanju tužilaštva; nezadovoljavajuća saradnja i nedostatak dijaloga između inspekcijskih službi nadležnih za zaštitu životne sredine i pravosudnih organa, a time i jasnog pravnog okvira i smjernica u radu organa; postojanje potrebe da inspekcijske službe nadležne za zaštitu životne sredine budu informisane o sudbini njihovih prekršajnih i krivičnih prijava.

Faktori koji utiču na mali broj pravosnažnih presuda:

1. Različita tumačenja normi od strane sudstva:

- "zagađivanje u većoj mjeri i širem prostoru";
- "opasnost za život i zdravlje ljudi";
- "uništavanje biljnog i životinjskog svijeta u većim razmjerama";

U cilju ostvarivanja efikasne kaznene politike koja se odnosi na mijenjanje postojeće prakse u cilju povećanja broja pravosnažnih presuda neophodno je da se u Krivičnom zakoniku za krivična djela dimenzionira ispoljena društvena opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi, tako što će se precizno ustanoviti ugrožavanje koje potpada pod krivično sankcionisanje.

U tom smislu, izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2013. usaglašene su odredbe u ovoj oblasti sa pravom Evropske unije - Direktivom 2008/99/EK o zaštiti životne sredine kroz krivično zakonodavstvo. U najznačajnije novine spada uvođenje novih krivičnih djela (zagađenje životne sredine otpadom i oštećenje ozonskog omotača – čl. 303a i 303b), a za potrebe ovog rada posebno je značajno što je pravni standard „u većem obimu ili na većem, odnosno širem prostoru” zadržan samo za dva krivična djela (čl. 307 i 308), dok su odgovarajuće norme sada jasnije i preciznije (koriste pravni standard „znatna šteta”, a jedan broj normi je pretrpio značajnije izmjene). Takođe, kvalifikovani oblici najtežih krivičnih djela zaprijećeni su dugotrajnijim zakonskim kaznama. Ilustrativan primjer je novi čl. 303 koji sada u stavu 1 na drugačiji način reguliše osnovni oblik krivičnog djela zagađenje životne sredine precizirajući da će se kazniti zatvorskom kaznom do tri godine: „ko kršeći propise o zaštiti, čuvanju i unapređenju životne sredine ispusti, unese ili odloži određenu količinu materije ili jonizujućeg zračenja u vazduh, vodu ili zemljište kojom izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili za životinjski ili biljni svijet”. Predviđeni su i kvalifikovani oblici krivičnog djela, ako je nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica, kao i ako je nastupila smrt jednog ili više lica, koji su zaprijećeni kaznama zatvora u trajanju od dvije do deset, odnosno tri do dvanaest godina.

Za očekivati je da će normiranje krivičnih djela iz poglavlja XXV na način koji nije apstraktan, uz precizno određenje bića krivičnih djela i značajno pooštrene sankcije

doprinijeti i većem broju krivičnih prijava, kao i većem broju osuđujućih presuda za ova krivična djela.

Ostaje i nada da će se, na duže staze, navedene izmjene krivičnog zakonodavstva odraziti i na smanjenje ekološkog kriminaliteta primjenom principa prevencije.

Imajući navedeno u vidu, može se izdvojiti nekoliko preporuka koje bi doprinijele većoj efikasnosti u prekršajnim i krivičnopravnim postupcima za zaštitu životne sredine, a koje se odnose na:

- tješnju saradnju između nadležnih inspekcijskih organa, Državnog tužilaštva, Uprave policije i suda, uz potpisivanje Memoranduma o saradnji;
- organizovanje seminara i okruglih stolova u cilju obuke, kako inspekcijskih organa, tako i tužilaca i pravosudnih organa iz oblasti životne sredine i njihovog boljeg upoznavanja sa materijalnim propisima iz te oblasti, uz uključivanje i stručnjaka iz regiona;
- bolje upoznavanje inspekcijskih službi nadležnih za zaštitu životne sredine sa mjerama koje je potrebno preduzeti u cilju prekršajnog odnosno krivičnog procesuiranja počinitelaca ovih djela, koje bi se obezbijedilo i obaveznim učešćem pravnika sa iskustvom;
- preventivno djelovanje inspekcijskih organa i podizanje svijesti građana o značaju zaštite životne sredine u cilju sprječavanja krivičnih djela i prekršaja;
- izrada smjernica za postupanje inspekcijskih službi nadležnih za zaštitu životne sredine;
- izrada priručnika iz oblasti krivičnopravne zaštite životne sredine, koji bi sadržao i uporednopravnu sudsku praksu;
- stvaranje baze podataka o kaznenim postupcima u predmetima zaštite životne sredine.

XXX. DALJE INFORMACIJE O PRAKTIČNOJ PRIMJENI ODREDBI ČLANA 9

Pružite dalje informacije o praktičnoj primjeni odredbi o pristupu pravosuđu po osnovu člana 9, npr. da li postoje statistički podaci o pravnoj zaštiti u oblasti životne sredine i da li postoje mehanizmi pomoći kako bi se otklonile finansijske i druge barijere za dostupnost pravde?

U sklopu reforme inspekcijskog sistema a u cilju objedinjavanja inspekcija, odnosno poslova inspekcijskog nadzora u poseban organ uprave, Vlada je usvajanjem Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. List CG“, br. 5/12) osnovala upravu za inspekcijske poslove, koja je između ostalog preuzela inspekcije iz oblasti ekologije, zaštite prostora, vodoprivrede, šumarstva, lovstva i druge. Ekološka inspekcija je u periodu od 01.01.2012. – 31.12.2012. godine podnijela 33 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. U toku 2012. godine, ekološka inspekcija je izdala 14 prekršajnih naloga, zbog nepoštovanja materijalnih propisa (7 prekršajnih naloga) i neizvršenja rješenja ekološkog inspektora (7 prekršajnih naloga). Ekološka inspekcija je u toku 2012. godine podnijela 3 krivične prijave. Za sve tri krivične prijave proces je u toku kod Osnovnog državnog tužioca.

Regionalni centar za životnu sredinu za centralnu i istočnu Evropu (REC), u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, kao i drugim vladinim institucijama i NVO sektorom, a uz finansijsku podršku Saveznog ministarstva za životnu sredinu, zaštitu prirode i nuklearnu bezbjednost Njemačke i ENVSEC inicijativu, tokom 2012 i 2013 godine implementirao projekat "Izgradnja kapaciteta za implementaciju Arhuske

Konvencije i podrška razvoju PRTR sistema u zemljama jugoistočne Evrope“. U okviru ovog projekta održani su treninzi na temu “Implementacija trećeg stuba Arhuske konvencije: pravo na pravnu zaštitu, mogućnosti i prepreke za njegovo ostvarenje u praksi”., na kojem su bili prisutni predstavnici sudske vlasti u Crnoj Gori, predstavnici NVO-a koje se bave pitanjima zaštite životne sredine...

Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) je organizovala okrugli sto „Važnost saradnje i umrežavanja u unaprjeđenju bezbjednosti životne sredine na zapadnom Balkanu“, koji je održan u periodu od 5 – 6. novembar 2012. godine u Beogradu. Na okruglom stolu su učestvovali međunarodni eksperti-sudije iz Njemačke, Austrije i Belgije, predstavnici ministarstava iz oblasti životne sredine iz zemalja zapadnog Balkana, rukovodioci Arhus centara. Cilj okupljanja su bile aktivnosti vezane za unaprjeđenje primjene zakona iz oblasti životne sredine na regionalnom nivou, odnosno upoznavanje sa primjerima najbolje prakse u procesuiranju prekršaja i krivičnih djela iz oblasti životne sredine.

Agencija za zaštitu životne sredine i Ekološki pokret „Ozon“, preko Arhus centara Podgorica i Nikšić, i uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, kroz program ENVSEC (Environment&Security) organizovali su 13. decembra 2013.godine u Podgorici, okrugli sto na temu: „*Implementacija III stuba Arhuske konvencije-glavne prepreke i rješenja za unaprjeđenje*“. Kako je pravo na pravnu zaštitu u slučaju povrede prava na informisanje i učešće u donosenju odluka iz oblasti životne sredine, identifikovano kao najslabiji stub Arhuske konvencije, cilj je bio započeti dijalog koji će dovesti do unaprjeđenja. Takođe, zaključeno je i da je potrebno stvarati kadar pravnika koji će biti specijalizovani za pitanja životne sredine, pa je to bio i predlog ka studentima Pravnog fakulteta. Dogovorena su i slična dešavanja na kojima bi se aktivnije uključili i tužilački i pravosudni organi i gdje bi se konkretno dogovorilo kako da se unaprijedi međusektorska saradnja kada je zaštita prava na život u zdravoj životnoj sredini u pitanju.

XXXI. WEBSITE ADRESE BITNE ZA SPROVOĐENJE ČLANA 9

Navedite relevantne web site adrese, ako ih ima:

Odgovor:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma: <http://www.mrt.gov.me/>

Agencija za zastitu životne sredine: <http://www.epa.org.me/>

Aarhus centri Crne Gore: <http://www.arhuscentri.me/>

Vlada Crne Gore: <http://www.gov.me/>

Skupština Crne Gore: <http://www.skupstina.me/>

Ministarstvo pravde: <http://www.mpa.gov.me/>

Ministarstvo unutrašnjih poslova: http://www.mup.gov.me

Službeni list Crne Gore: http://www.sllistcg.me

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore http://www.ombudsman.co.me

Ustavni sud Crne Gore: http://www.ustavisudcg.co.me

Vrhovni sud Crne Gore: <http://www.vrhsudcg.gov.me>
Upravni sud Crne Gore: www.upravnisud.org
Vrhovni državni tužilac Crne Gore: www.tuzilastvocg.co.me
Državna revizorska institucija Crne Gore: www.dri.co.me

Članovi 10-22 nijesu predviđeni za nacionalnu implementaciju.

XXXII. OPŠTI KOMENTARI O CILJU KONVENCIJE

Ako je adekvatno, navedite kako sprovođenje Konvencije doprinosi zaštiti prava svakog lica sadašnjih i budućih generacija da živi u životnoj sredini koja odgovara njenom zdravlju i blagostanju.

Kada je riječ o zaštiti životne sredine, nevladine organizacije i kompletna javnost dobijaju velika prava, jer praktično se Arhuskom konvencijom i njenim sprovođenjem u našoj zemlji omogućuje građanima da imaju ogroman uticaj na sve aktivnosti kojim se utiče na kvalitet životne sredine i na taj način omogućuje kvalitetna zaštita životne sredine po evropskim principima.

XXXIII. ZAKONODAVNE, REGULATORNE I DRUGE MJERE ZA SPROVOĐENJE ODREDBI O GENETSKI MODIFIKOVANIM ORGANIZMIMA SHODNO ČLANU 6bis I ANEKSU I bis

NAPOMENA: Crna Gora nije potvrdila GMO amandman, tj. nije strana ugovornica GMO amandmana.